

Č E R N Á S K Ř Í Ň K A

Fanzin SF klubu FUTURUM při DK ROK Sigma Olomouc

**číslo 1
ročník/1986**

Vážený čtenáři,

Vlivem objektivních, ale pohříchu i subjektivních okolností se přihodila ta nemilá věc, že se vydání Černé skříňky dost podstatně zdrželo. Původně jsme její zrod plánovali na květen, ale - což je sice mrzuté ale nicméně už nenapravitelné - zřejmě Ti ji dáme pod stromček. Když už se to stalo, doufáme, že půjde o dárek milý, který Tě potěší.

Zdržení ovšem způsobilo, že spousta informací, které by v květnu možná mohly působit poměrně sváže, zestárla a některé už vůbec neplatí. Dovol proto, abychom aspoň v kostce ty nejkrákladnější nepravdy uvedli na pravou míru.

Tak především: Video už funguje a je pilně využíváno - pokud ses ještě nezúčastnil, můžeš jen litovat. Vyvěska už také začala plnit svou funkci - najdeš ji v Ostružnické ulici naproti Antikvariátu. Počet členů klubu se velmi citlivě reviduje a zdá se, že se prosadí názor, aby podmínkou členství byla aspoň minimální aktivita. Zdá se nám totiž, že členství člověka, který se ani jednou neobjeví na žádné akci, ztrácí smysl.

O tom všem samozřejmě podrobněji jednak na stránkách Informátoru a jednak i v dalším čísle našeho fanzinu, který se mezitím bezpochyby vymotá z plínek a bude si razit cestu na svět dražěji a rychleji. V roce 1987 bychom chtěli zvládnout čísla dvě.

Redakce

Místo úvodu.....	str. 3
Dosavadní činnost SPK FUTURUM.....	str. 4
J. Mrlík: Antikrist (povídka).....	str. 6
V. Ochmanský: Přetucha (povídka).....	str.10
J. Minařík: Čas (povídka).....	str.10
J. Mrlík: Přehmat (povídka).....	str.12
V. Ochmanský: Chobotnatcův deník (povídka).....	str.12
JORA - vyhlášení soutěže.....	str.14
A. Arkin: Polévka (povídka).....	str.15
Ze co může žlutěnka	str.20
R. Sheckley: Čas krmení (povídka).....	str.21
R. Sheckley: Cena života (povídka).....	str.25
R. Sheckley: Něco ze nic (povídka).....	str.31
Mistr pointy - Robert Sheckley.....	str.40
E. R. Burroughs (Životopis).....	str.44
Ke čtení se slovníkem? (úvaha).....	str.47
Je Sexmiso sexy? (úvaha).....	str.48
Informátor mne donutil (recenze).....	str.50
Josef Nesvadba šedesátiletý (medailón).....	str.51
Zajímavosti a postřehy z besedy s O. Neffem.....	str.52
Zvěsti.....	str.53
SF křížovka.....	str.55
Dražba (vyhlášení).....	str.56
Den SF.....	str.57
Inzerce.....	str.57

M Í S T O Ú V O D U

Když naposledy zavítal do Olomouce přední československý vědecký fantasista Ondřej Neff, přivítal ho 5. 12. 1985 ve Václavkově síle muzeu skromný hlouček zájemců, kteří ani zdaleka nestačili svými těly zakrýt obnažená opěradla.

Mistr vše přečetl unaveným zrakem, chvíli hovořil o všem známém (obsah jeho hovoru naleznete jinde) a pak se náhle zepal a dost patrnou beznadějí v hlase: "Sci-fi klub tady pořád ještě neexistuje, co?!" (Nebo něco v tom smyslu.) A chtěl hned zase pokračovat, jak už tomu u řečnických otázek bývá.

Myslím, že mohu říci, že jsme se zachvěli oprávněnou hrdosť, když jsme mohli odpovědět sice s nováčkovskou trémou, ale přesto zřetelně: "Existuje a je přítomen ve své podstatné částici!"

Bylo jasné vidět, že je Mistr na okamžik zaskočen, ale jako pravý profesionál své překvapení brilantně ovládl a novou okolnost zhodnotil památným výrokem: "No vidě, tak už jste se konečně zařadili mezi města!"

Ještě než se ozvěna jeho hlasu rozbila o poloprázdný sál bylo nám jasné, že tudy kráčí historie: ČESKOSLOVENSKO NÁS VZALO NA VĚDOMÍ!

A proto запиšme našemu nově vzniklému sci-fi klubu hned dvě aktiva do začátku: Překvapili jsme Neffa a vepsali jsme se do mapy.

T R O C H A H I S T O R I E ~ A N E B K A Ž D Ý
Z A Č Á T E K J E T Ě Ź K Ý , A L E T E N N Á Š
B Y L N A O P A K J E Š T Ě T Ě Ź Í

Kluby přátel sci-fi najdete už dnes skoro všude a je pravda, že může určité antiuspokojení vzbuzovat fakt, že Olomouc dlouho odolávala a pravou hanáckou rozšafností. Některí šroubalové by snad mohli škodolibě tvrdit, že to bylo způsobeno tím, že hanáckému příznivci sci-fi dále trvá, než mu dojde, že se příznivcem stal, ale to jsou pouhé pomluvy. Faktem ovšem je, že zpočátku se naše město vyznačovalo několika rozptýlenými a zcela neorganizovanými jednotlivci, a pokud už přece jen vznikaly zárodky budoucího klubu (nejvýznamnější při přírodovědecké fakultě zdejší univerzity), trpěly uzavřeností samy do sebe a nedostatkem možností. Bylo potřeba najít něčí ochranná křídla, pod nimiž by se dalo pouštět do trochu velkorysejších kroků. A bylo také třeba nějakých výraznějších impulsů, které by potenciální členkou základnu aktivizovaly.

Těchto impulsů se nakonec přece jen několik našlo. Byly to zejména beseda s Ondřejem Neffem v Divadle hudby 14. 2. 1983, dále prokazatelný vliv Parkonu, o němž se zmínky donesly až do našich končin. Důležitá byla i přednáška dr. Pogody z olomoucké hvězdárny na téma možnosti cizích civilizací, přednáška Jana Schneidera o SF a hlavně seminář Fila a škola, který v Olomouci probíhá pravidelně a který, když byl roku 1984 věnován SF, způsobil definitivní aktivizaci příznivců až do té míry, že vznik klubu byl nutností a nenechal na sebe dlouho čekat.

V den usavěrky jsme měli 38 řádných a 7 čestných členů, jimiž jako pobových spravodaj slouží podle potřeby vycházející INFORMÁTOR (dosud 7 čísel). Každý člen má členskou legitimaci, která ho svyžhodňuje při vstu-
pu na klubové akce a slouží k identifikaci při návstěvách objektu ED Siga-
ma. Každé pondělí vešder máme rezervovaný stůl ve vinárně "Moravský sklipek".

Sekce SF klubu při přírodovědné fakultě - zpočátku samostatná - postupně s naším klubem sloučená.

Výhledový plán činnosti na další období

Kaváme samozřejmě na činnost dosavadní a budeme ji stále obohacovat. Máme v úmyslu uvést další kuffikové audiovizuální pořady, filmy s tematikou SF, hodláme pravidelně pořádat promítání videokazet (to už máš sařit, ale vzhledem k tomu, že KD Sigma s technickými důvody zatím video zařízení nemůže koupit, oddaluje se stále i tato důležitá část naší činnosti), v plánu jsou další zajímavé besedy s pozoruhodnými osobnostmi, chceme uspořádat bursu SF knih a dále vylepšovat i fanzin. Postupně vzniká také naše "inovovaná" verze superseznamu, který bude uspořádán formou kartotéky, kde každá kniha bude mít vlastní kartu, na níž bude uveden i každý člen klubu, který je jejím majitelem i knihovna, ve které je možno si dílo vypůjčit. Hledáme způsob, jak získat ve středu města vývěsku, na které bychom mohli pohotově informovat členy klubu i veřejnost o našich chystaných akcích nebo o těch známých.

Plánovaná činnost systému MIKROSYSTEM 85 je zatím nevyjasněna - vázne na finančních prostředcích.

- dk vč -

PRÍVODNÍ TVORBA - PRÍVODNÍ TVORBA - PRÍVODNÍ TVORBA - PRÍVODNÍ TVORBA

Zs velice důležitou součástí každého čísla našeho fanzinu považujeme původní tvorbu. I když – a proč to nepřiznat – už v jasné barvě barvách vidíme dobu, kdy se náš fanzin netolik proslaví, že budeme původní příspěvky třídit pomocí počítače a z naší rozvětvené redakce budou do všech světových stran vycházet dopisy typu: "...ne, pane Asimove, Vaši povídku rozhodně otisknout nemůžeme, protože nedosahuje té úrovně, na kterou je náš náročný čtenář zvyklý...", nebo: "...ale, ale Arkadiji a Borisi, tudy cesta rozhodně nevede – přepracovat!" a podobně. Současnost je zatím (ale jistě jen zatím) přinejmenším co do kvantity o chloupek akromnáti.

Přesto - a to konstatuji velice rád - máme ve svých řadách autory jednak velice plodné a navíc i - dle našeho názoru - čitelné. A to nejen ve smyslu uhlednosti rukopisu. Původní tvorba by ostatně měla být vždycky velmi podstatnou složkou každého díla Černé akřinky.

Seznamujeme vás tedy s prvními třemi autory z vlastní líhně
a dalšími, kteří ještě váhají, adresujeme výzvu:

"Přýč s anonymitou - zde je vaše místo! Tady máte šanci udělat první krok! A pokud jste už tento krok udělali jinde, tím lépe! Přijíme i pokročilé literární turisty!"

A proto - s touto perspektivou - oprava naší vizi budoucí Černé skříně na konečnou verzi: "... ne, ne, pane Andersons, v nejbližší době to v žádném případě nepřipadá v úvahu - letos tiskneme pouze famózního Honzu Ptáčka z Nanobúreki!" -vč-

$$= \nu \tilde{L} =$$

Bežnou spornou nejprodávějším autorem, kterého vám touto cestou chceme představit, je Jan Mrlík.

Povídkové tvorbě se věnuje už dlouho a v jeho případě bylo skutečně s jeho vybírat. Rozsah námětů, které volí, je poměrně značný a můžeme vám ní teď alibit, že se s jeho tvorbou setkáte i v dalších číslech. Jako jediný s našimi autory, jejich povídky v tomto čísle najdete, byli v Olomouci, ale stejně proto, aby nemohl být obviněn z nedostatku kolegiality, narodil se 16. 12. 1953 v Brně. V první řadě Česle Černé střihky tedy nemajíte autora skutečně olomouckého.

Jan Mrlík je právník a vykonává funkci předsedy senátu. Na SF ho zajímá hlavně literatura (s ní hlavně povídková tvorba) a příležitostně i filmy. Koníčky: SF literatura - aktivně, moderní hudba, spánek... Jeho tvorba byla oceněna jako natolik výrazný počín, že byl odměněn cenou našeho klubu za pozoruhodné příspěvky do fanzinu.

A N T I K R I S T

Jan Mrlík

I toho červnového dne slunce páliło. Vysoušelo splešky, líné tekoucí stružkou ve středu hrubě dlážděné uličky.

Listina přibitá na vrátech kostela Největější Trojice všem pravým a horlivým křesťanům oznamovala, že na útrpném právu se doznal alchymista Jech zvaný Nožička k obecnosti se silami pekla. Inkviziční stolice Jeho Svatosti soudila Jecha i odsoudila ho k smrti upálením, kterážto exekuce bude provedena ku cti a slávě Boží o poledních dne 16. června L.P. 1625 na rynku u kostela.

Lidé chodili okolo, přečetli, pokud uměli, a šli zase po své práci. Kdo Jecha Nožičku znal, raději se rynku vyhýbal a chodil do jiného kostela. Udařáci pobírali za každé udání tučný jidášský groš a dostávali odpustků napřeberně. Mezi lidmi z uličky, kde Jech bydlil, šířily se zvěsti o tom, jak klučka Melichárka, který Nožičkovi pomáhal topit pod teglíky a křivulemi, při útrpném právu kati utrápili, a jeho matku, mladou ještě vdovu po barvíři, nejprve krutě znásilnili a pak přikovali do sklepení. Mezi Nožičkovými známými rozšířil se strach.

Samotný Nožička seděl na vlhké zemi kamenné kobky a bolestně vzdychal při každém pohybu. Vyklobené ruce, pohmožděné holaně a popálené boky ho ukrutně bolely a rány po bích se zanítily. Počítal dny, které mu zbývají do popravy. Poznal je jenom podle toho, že vždycky ráno mu přinesli džbánek kalné vody a zatuchlý chléb. Měl dvojaký pocit - na jedné straně se smrti bál, jako každý člověk, na druhé straně ji očekával jako vysvobození od nesnesitelných bolestí zmučeného těla. Mysl však mu trápení v katovně neotupilo.

Vzpomínal na svou práci. Nepachtil se sice ze výrobou zlata ze sprostých surovin, ze elixírem života nebo kamenem mudrců, ale jeho cíl byl také tak chimerický. Hledal nápoj nebo potravu, po jejichž požití mohl by cestovat časem dopředu i zpět. Navštívit doby minulé, kdy statní jonáci v hlubokých hvozdech lovíli černou a vysokou zvěř a nebo doby budoucí, kdy nebude

třeba se bát inkvizitorů a jejich pomahačů, kdy každý člověk bude nocem zkoumat tajemství přírody a na jeho objevy budou lidé čekat s radostnou dychtivostí, aby obohatili svoje vědomosti.

Zasmil se, víčka mu přikryla oči a smrdutý chlad a tes jeho celý se vzdělaly. Viděl sám sebe, jak chvěl malého pomocníka, dýchajícího do ohně pod hliněným teglíkem. Těch nekonečných pokusů, těch nejroztodivnějších přísad, které loužil, tavil a pražil pospolu, jak se z nich pokoušel vykřesat zázračnou materii! A výsledky? I ty byly, i když jenom hubené. Nemohl ovládnout umění, kterak stanovit přesně historickou dobu, kterou měl navštívit.

Jednou, pamatoval se, požil lektvaru a upadl do tranzu. Hovořil s kovářem v táboře Žižkově, pomáhal mu kovat sudlice a řemídky, pak sám se ozbrojil a v řadu s ostatními bojovníky kalicha tloukl zbedněné německé kotrbky.

Jindy zase, když trošku pozměnil složení materie, ocitl se na knížecím dvoře u Svatopluka. Byl váženým vykladačem dějin rodu a rozalouval s dědy, hrubě vyvedenými z lipových špalků. A učil lid, prostý i vznešený, poznávat krásy světa a mít rád sama sebe méně než druhých, aby svorně a v radosti šli i sklízeli. Poté šel se tou cestou.

Poslední cesta vně tohoto času nadešla po požití čaje, namíchaného po mnohých uvažích a pokusech. Vedla do daleké budoucnosti, kde vedl vážné disputace a mužem oděným do stříbrné modré kůže, na níž nebylo vidět knoflíku, límce ani konce jednotlivých dílů oděvu. Seděli uvnitř skleněných stěn a za nimi svět tak krásný, jaký ani literát nejbujnější fantazie nemůže vyslyšet. Veliké vozy bez koní jezdily ulicemi i létaly povětří a zasmušňovaly své plaviny letem i ptactvem boží.

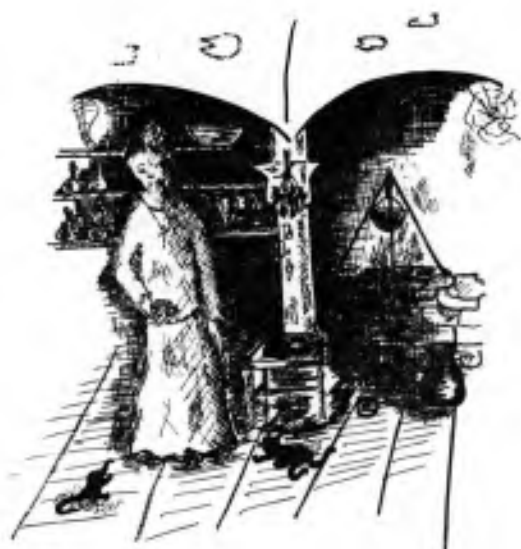
Ten muž mu osvětlil, že není boha ani ďábla, že ti přebývají jen v lidských hlavách a slouží těm, kdož potřebují sprostý lid udržet v bídě a nevědomosti. Sám Jech už nad tím často přemýšlel, ale střehl se vyjavit ty hrozné kacířské myšlenky navenek. Jeho protějšek mu nabízel všemožné předsady, aby si je vzal sebou jako důkaz cesty časem. Nožička ztuha odmítal, hlavou se mu honila inkvizice, a stejně jí neušel. Nakonec mu ten muž téměř násilím vpravil do kapsy malou krabičku. Vyskakovaly na ní samy od sebe různé znaky, jejichž význam se v tenké kůži oděný muž poctivě snažil Jechovi vysvětlit, které však vystrašený alchymista ani nechtěl pochopit. Krabičku domněle uchoval a jen za nejhlubší noci, nikým neviděn, laskával se s jejím lesklým kovovým povrchem a sledoval kouzlo měnících se záhadných znamení v malém okénku.

Nožička se probral boucháním do dubových dveří kobky. Přihlédl posel, od mistodržčího.

"Ty, odsouzenče, prý znáš temná tajemství cesty dějinami. Mistodržčí ti slibuje milost, jestliže mu své záhadné vědění vyjaviš. Už ti zbývají jen dva dny, tak rozmyšlej rychle a dříve." V purpuru a stříbrně oděný úředník zase odešel.

"Nic mu nedám, bříháči omezenému!" zařval Jech do zavřených dveří.

Ze dva dny pro něho přišel popravčí mistr s mnichem cisterciákem. Svaty muž, ušklíbl se Jech. "Modlit se nebudu, když jsem kacíř!" odekl mnichovi zpupně. "A poslední přání?" opáčil ketovi. "Dejte mi těsně před smrtí napít naposledy lahod-

ného čaje z bylin, je v pytlíčku z hadí kůže, který visí na trémci nad ohništěm v sé dílně.

Když už byl řetězem přivázán ke sloupu, obložený otepem dřeva a chrestí, když se k popravě shromáždilo jen nespočet svíčkových bab, žebráků a vůbec čumilů donesl mu kat hlubokou misku a kouřícím čajem.

"Až dopiju a vyfuknu, pak zapal," zašeptal Jech katovi, když mu nápoj podával. Hlubokými doušky vypil odsouzenec hořký nápoj do poslední kapky. Za okamžik se mu zamžily oči a posledními zbytky jasného vědomí dal příkaz útěm:

"Zapal, kate! Bůh mě vidí, je-li jaký!"

Babky a mniši se pokřikovali, kat vytáhl louč z železného koše se žhavým dřevěným uhlím a přiložil k suchému chrestí v základu hranice. Oheň zapraskala a lačně skočil vzhůru. Jech už ale jeho žár a dým necítil. Zase byl ve skleněné komnatě a soustředil myšlenky na poslední svůj rozhovor rozloučení s mužem v tenké barevné kůži. Když mu vylíčil svůj osud, jen několika slovy, snažil se mu ještě nadiktovat recepty svého posledního nápoje:

"Vezmi ošlejuhu nať, tři žabí mozky sušené a uhelného prachu z půli lotu a tři na kaši. Přidej strouhaný kofen zvoníčníku, a ještě... ještě..." slova přehlušil křik, jak Jechova ústa nechávala vyznít bolest páleného těla.

"Hřeš to do žaru železa červeného po dobu tří hodin. A hojně dolévej aquu destilatu, aby se ti přičmoudlina ohavná v tegliku nevytvářela..." Více už Jech zvaný Nožička nasleouchajícím velmi vzdálenému potomku vyjevit nestačil. Poslední síly opouštěly tělo a taky mozek. Ohořelá tleska klela v řetězech.

"Kamerádi, můj objekt právě skončil. Ohavně. Inkvizice ho upálila. Tak vám mám takový nedobrý pocit, že jsem mu na tu hranici pomohl tak trochu i já. Ach, to je ale mizerná práce. A tolik jsme se od něho mohli dovědět!"

Doktor líčka zastavil rekordář a odlípl si z čela a opánků elektrody. Podíval se na kalendář. Bylo 16. června roku 2225, 13.21 hodin středoevropského letního času. Sautně si vzpomněl na malý digitální časoměr, který Jechovi daroval. Ani chudák nevěděl, k čemu všemu byl dobrý, ten malý kousek budoucnosti v jeho kapsaři.

Mnich cisterciák čouchal v Jechově krásku, přilepené ke svahu pod hradem jako vlaštovčí hnízdo. Ampule, tegliky a jiné drahé aparáty porozbíjel, pytlíky a škatulky se vzácnými alchymistickými přísadami hodil do ohně a pak našel za jedním trámem velmi zvláštní věc. Kovová kostka měla malé okénko, v němž se samy vytvářely různé znaky. Uplívl si do ohniště, přece jenom není tím čarům co věřit, a podrobněji se zajímal o tři malé výstupky na jedné plošce kostky. Pak zjistil, že se dají zmačknout, tak to chvíli zkoušel. Pak si uvědomil, že už je ve zničené dílně zbytečně dlouho, a tak tu věcíčku echoval hluboko pod sutanu.

Jak šel kolem vody, náhle ta zpropadená kostka začala bzučet hůře než roj aránů, až se lidé po mnichovi otáčeli. Kvapně nadzvedl mnišek šat, nahmatal tu pekelnou věc a aránil ji daleko do vody. Pro jistotu se pokřikoval.

Zvuk budičku na věky odumřel v hlubokém bahně.

Druhý autor, který se vám představí postupně dvěma ukázkami své tvorby - Vladimír Ochmanský - se narodil 14. 11. 1962 v Boskoviciích, kde také stále bydlí. Letos končí studia na Přírodovědné fakultě University Palackého v Olomouci, oboru matematika - zeměpis. Na otázku, co tě na SF zajímá, odpověděl "nevim", kolonku - koníčky - nechal prázdnou...

PŘEDTUCHA

Vladimír Ochmanský

"Zítřka to spadne", řekl důchodce, když si přečetl rubriku o hrozbě atomových zbraní, "cítím to v kostech". A vakutku - druhého dne začalo pršet.

Stejně jako V. Ochmanský, přišel i Josef Minařík do našeho klubu z původně samostatné sekce přírodovědné fakulty olomoucké university. Až bydlí v Opavě, narodil se 10. 8. 1964 v Žatci. Studuje obor matematická informatika, na SF ho nejvíce zajímá literatura, filmy a filosofie, koníčky mu jsou sci-fi a počítače.

ČAS

Josef Minařík

Profesor byl značně rozrušen.

"Wilkinsi!"

Rychle jsem přiběhl.

Profesor se podrbel na bradě. "Wilkinsi, chtěl bych se ti s něčím svěřit. Udělal jsem zajímavý objev. Potřebuji však, aby ho někdo vyzkoušel, a ty jsi byl vždy můj nejlepší student, tak jsem si myslel, že..."

Usmál jsem se: "Samozřejmě, ale na oběd musím být doma".

"To bys měl stihnout. Nejdříve ti vysvětlím podstatu pokusu. Sestrojil jsem zvláštní urychlovač částic na nadsvětelnou rychlost. Víš, že to zní nesmyslně. Taký jsem tomu nemohl uvěřit, ale několikrát jsem všechno propočítal."

Odkrášlel jsem si. "A má úloha v tomto pokusu?"

"Nemusíš se bát. Oblákněš si skafandr a vlezeš do urychlovače. Bude v něm vakuum. Přesněji řečeno ty, jedna částice a vakuum."

Potom zmáčkneš tlačítko "START", čímž se začne částice urychlovat. Jakmile se rozsvítí žluté světlo, částice dosáhla rychlosti světla. Sekundu na to se přístroj automaticky vypne. Bohužel - nevím ani přibližně, do jak daleké budoucnosti se dostaneš. Tu sekundu bude totiž čas stát. Potom zapneš kameru a prozkoumáš okolí, kdyby se ti něco nezdálo, tak raději nevystupuj. Nazpátek se dostaneš tak, že zmáčkneš tlačítko "NÁVRAT". Částice se při něm urychlí na nadsvětelnou rychlost a Ty se vrátíš zpět do přítomnosti. Je ti to jasné?"

Znovu jsem si odkašlal. "Možná, že jsem to špatně pochopil, ale rychlost světla budu mít vůči částici a ne vůči Zemi..."

"Správně, Wilkinsi, ale zapomněl jsi, že částice bude mít při rychlosti světla nekonečně velkou hmotnost..."

"...a nekonečně malý objem," doplnil jsem.

"Opět správně. Čili nám tam vznikne nekonečně malá černá díra a v okolí černé díry plyne čas, jak známo, jinak. Nechal jsem si celou situaci vymodelovat na počítači a vyšly mi výsledky, které mou teorii potvrzují. Ale taky se samozřejmě nemusí stát vůbec nic."

Chvilku jsme oba dva mlčeli, pak jsem se ozval: "Oznámil jste někomu svůj objev?"

"Ne. Bojím se vojenského zneužití."

"Tak jdem na to!"

Profesor si oddechl. "Jsem rád, že jsi to přijal".

Sestupovali jsme po dlouhém schodišti do podzemí.

"Tak tedy to je. Vezmi si ze skříně skafandr."

Uspělechl jsem.

"Teď vlez do urychlovače a čekej na žluté světlo. Naskočíš asi za pět minut pozemského času."

Postavil jsem si doprostřed urychlovače a zmáčkl tlačítko "START". Nejprve se nedělo nic, ale po chvíli jsem pocítil závrať. Jako kdyby se trhal prostor. Pak se mi zdálo, že mi chybí jeden rozměr, nemohl jsem udržet rovnováhu a pořádku jsem někde padal.

Najednou všechno přestalo. Místnost byla zalita žlutým světlem. Zapnul jsem kameru a nedočkavě k ní přiložil oko. Vzrušením jsem ani nedýchal. Uviděl jsem krásnou dívku, oblečenou v dlouhém průsvitném rouchu, která mi kynula rukou. Bezhlavě jsem otevřel dveře a vyšel ven.

Dívka přistoupila blíž a oslovila mě: "Ahoj, Wilkinsi."

Vůbec jsem se nedivil, že mě zná. Uchopil jsem ji za ruku:

"Jak ti říkají?"

"Li."

"Můžeš mi říci, kde to jsem, Li?"

"Jsi v časové bráně. Když půjdeš se mnou o kousek dál, dostaneš se do Země věčného času."

Pomalů jsem se začal probírat z opojení a uvědomovat si své okolí. Rozhlížel jsem se kolem sebe, ale kromě Li jsem neviděl nic jiného. Kolem dokola byla naprosto práznost.

"A kdo vlastně jsi?" zeptal jsem se.

"Jsem čas."

Zatvářil jsem se nechápavě. "Jak tomu mám rozumět?"

"Čas totiž není to, co si pod tím pojmem představujete vy, lidé. Je to živá bytost, která může mít nekonečné množství podob i rozměrů. Jednou z jeho podob jsem například já. Vznikla jsem jen díky tobě, díky tvému vědomí."

soustavou a po skoku nás čekají ještě čtyři dny cesty. Teď ti musím ještě říct, proč jsem si tě vlastně zavedl. Cítím, že tato cesta bude znamenat zlom v mém životě. Křičím: "Dost! Toho mého staromládeneckého života!" Tato cesta s praktikantkami z D-25 změní můj život.

2. hvězdopadu

Tu a žádnou jinou. Jmenuje se PQR. Lesk jejích chapadel je jako výbuch supernovy v Ž-1023. To musí být moje žena. Řekl jsem jí, že barva jejího temního oka překrásně koresponduje s barvou jejího skafandru. Myslím, že přitom rozkošně zmodrala. Cítím šanci.

1. hvězdopadu

Spáchám asi dezintegraci. Řekla mi, že barva mého čelního oka je úchvatná. V životě mě nikdo takto neurazil.

38. padohvězdu

Už abychom se vnořili do mimoprostoru. Dnes jsem ji opět viděl. Když šla kolem mě, zfialověla. Viditelně mě chtěla zasměšnit před svými přítelkyněmi. Všechny přitom škodolibostí zhnědly. Ať jim hlinomaz ukousne chapadlo a PQR všech sedm. Musím končit. Začíná příprava na vstup do mimoprostoru.

37. padohvězdu

Právě jsme se vnořili. Nabral jsem ztracený optimismus. Přestanu na ni vypouštět plyny zamilovaného a opět začnu nový život. Nemíním se na ni podívat ani temenním okem. Dnes to nebylo těžké. Vůbec se na společných sezeních neukázala. Myslím, že ji kouznil hlinomaz. Ještě aby mě dezintegrovali. Já ho ale nevypustil.

36. padohvězdu

Ubyla jí dvě chapadla. Zlosti je celá oranžová. Výsměšně jsem před ní zamlaskal. Očividně se jí to dotklo. Jsem opět šťasten.

35. padohvězdu

I bez těch chapadel nevypadá nejhůř. Jsem pro změnu zase nešťasten.

34. padohvězdu

Vždy jsem věděl, že se k sobě hodíme. Cesta dopadla dobře. Však jí ta chapadla zase dorazí. Vše jsme si řekli a ihned odjíždíme na svatební cestu na snatkovou planetu Č-06. Jsem neskolale šťasten.

12. padohvězdu

Dorostla jí chapadla, potvoře, a začalo to s ní být čím dál tím víc k nevydržení. Celé dny na mě mlaskala. Tak jsem ji dezintegroval. Začínám nový život. Zítře odjíždějí nové praktikantky na D-26. Dnes do tebe, milý deníčku, píši naposledy. Pod pořadovým číslem 33 tě zakládám do archivu a zavedu si nový. Bylo mi s tebou krásně.

POZOR - JORA - POZOR - JORA - POZOR - JORA - POZOR - JORA - POZOR - JORA

Zajímá vás, co to vlastně JORA je? To je dobře, protože získat zájem je pro tuto novinku vždycky to hlavní.

Buďte - JORA je naše sbrusu nová soutěž o nejlepší povídku toho kterého kalendářního roku.

Lépe by se tedy dalo napsat:

VYHLAŠUJEME SOUTĚŽ SFK FUTURUM O NEJLEPŠÍ POVÍDKU - JORA '86 !!!

Propozice soutěže:

1. Může se jí zúčastnit každý bez omezení věku, národnosti a státní příslušnosti. Podmínkou je pouze to, aby byla psána česky nebo slovensky.
2. Uzávěrka soutěže je 31. 1. 1987.
3. Příspěvky posílejte na adresu redakce v šesti vyhotoveních.
4. Maximální délka povídky smí být deset stran psaných strojem podle běžných zvyklostí.
5. Soutěž vyhodnotí komise složená z redakční rady našeho fanzinu a nejlepší tři autory a názvy povídek zveřejní. Vítězné povídky i ostatní příspěvky budou podle potřeby zveřejňovány v našem fanzinu. Komise si vyhrazuje právo kterékoli z prvních míst neobsadit, jestliže kvalita příspěvků nebude na odpovídající úrovni.
6. Do soutěže nebudou přijímány příspěvky, které už byly uveřejněny knižně nebo časopisecky. Soutěžít mohou naopak příspěvky, které vyšly ve fanzinech jiných klubů nebo ve fanzinu našem.
7. Absolutní vítěz obdrží kromě diplomu i keramickou figurku JORY. Vítězné povídky budou přečteny v březnu '87 v rámci předávání cen, které bude rámováno bohatým programem s tematikou SF. Vyhlášení bude veřejné a vítězové o něm budou všude písemně vyrozuměni.
8. POZOR - soutěže se nesmí zúčastnit mimozemšťané, androidi, roboti, homunkulové, golemové, lešní víly a jiné nadpřirozené bytosti, pokud nejsou aspoň tři roky hlášeny k trvalému pobytu na území ČSSR.
9. Nevyžádané příspěvky nevracíme.

Pokud by vás snad zajímalo co slovo JORA znamená, dozvíte se to současně s vyhlášením vítězů v březnu '87 a poté i písemně prostřednictvím našich tiskovin.

Abyste si však mohli procvičit mozkové závity, můžete nám své názory na původ tohoto jména posílat na adresu redakce rovněž do 31. 1. 1987. Ti úspěšní dostanou na památku malého "čestného" JORU.

Jestliže jsme napeali, že důležitou součástí každé Černé skříňky bude původní tvorba, znamená to, že budeme připomínat na překlady špičkových zahraničních autorů. Právě naopak - o čemž vás ihned přesvědčíme.

Jména Alan Arkin a Robert Sheekley jsou sama o sobě zárukou kvality a navíc máme dojem (pekud jsme ovšem dostatečně informováni), že uvedením Arkinovy povídky se stáváme prvními u nás, kteří ho přeložili. Co se týče Sheekleyho, jedná se o blok tří jeho povídek, což zároveň odpovídá našemu záměru: seznámit vás postupně s pozoruhodnými světovými autory povídkové tvorby.

Na překladech se podílel a velice zasvěcené slovo o autorech připojil Jan Schneider, který byl za tuto i další výsoce profesionální činnost ve fannu odměněn spolu s J. Mrlíkem cenou našeho klubu.

-vč-

P O L Ě V K A

Alan Arkin

Když se Bonnie vrátila ze školy, našla svého bratra v kuchyni, kde kutil něco důležitého u dřezu. Poznala, že je to důležité, protože dělal avinčík a mluvil sám k sobě.

Výlevka byla přicpaná otevřenými lahveci od sodovky, pak tam byl pytlík obyčejné mouky a pytlík kukuřičné, psí suchary, melasa, zaživací soda, plechovka sardinek a krabice mejdliček. Podlaha byla plná cákanců a všechny skříňky v kuchyni byly pozotvínané.

Bonniein bratr právě vkládal vaškerou svou energii do potřásání plastickým šejkrem, který byl do polovičky plný pochybné vypařující pěnivé směsi.

Bonnie chvilku čekala, přičemž se hlavně snažila být mimo dosah, a potom řekla: "Ahoj Bobe."

"-hoj," odpověděl, aniž zvedl hlavu.

"Kde je máma?"

"Šla nakupovat."

Bonnie se přisunula kousek blíž. "Co to děláš, Bobe?" zeptala se.

"Nic."

"Můžu se dívat?"

"Ne."

Bonnie si to vyložila jako dovolení přisouret se o dva opatrné krůčky. Ze zkušenosti už věděla, kam až se může k bratrovi přiblížit, když ho popadne tvořivost, aby ještě zachovala mírumilovnou neutralitu. Bob chrtl do šejkru šálek kečupu, přidal kelímek práškováné hořčice, trochu mléka, šest aspirinů a žvýkačku. Dařilo se mu bryndat a rozsyávat všecko, co vzal do ruky. Bonnie se přisunula ještě blíž. "Děláš zase pokus?"

"Kdo se ptá?" ozval se Bob hlasem typu "šílený vědec". Odkráčel k lednici a postupně z ní vytáhl vajíčko, kus starého špeku, vitamínové pilulky, větší huspeninu a plechovku konzervovaných škeblí.

"Já se ptám," řekla Bonnie a sebrala jablko, které se z ledničky vykutálelo na podlahu.

"Proč bych ti to měl říkat?"

"Mám pětadvacet centů."

"Kdes je vzala?"

"Máma mi je dala."

"Když mi je dáš, řeknu ti, co to dělám."

"Ze tolik to nestojí."

"Nechám tě pomáhat."

"Eště pořád je to moc."

"A za deset?"

"To jo, deset ti dám."

Odpočítala bratrovi peníze a uvázala si zástěru. "Tak co mám dělat, Bobe?"

"Podej sól," instruoval ji Bob.

Naléval právě do šejkru olej ze sardinek a dával pozor, aby mu tém nespadly i sardinky. Když vycedil poslední kapku, snědl sardinky a mrskl plechovku do odpadu.

Bonnie šla pro sól, a když vyndávala krabici, našla balíček se dvěma čokoládovými tyčinkami. "Máma má novou skrejčku, Bobe," ohlásila. Bob zvedl hlavu. "Kde?" "Ze soli." "Coe tam našla?" "Dvě čokolády." Bobby natáhl ruku, bez poděkování si jednu čokoládu vzal a začal ji drobit do svého lektvaru. Ani se nezdržoval s tím, aby si olízal čokoládu a rukou.

Bonnie se nevěřícně otřásla. Takový příklad sebezapření ještě neviděla. Tento čin jí poprvé upozornil, že pokus má pro bratra mimořádný význam.

Přestala myslat na to, že se s ním pohádá, a přešla ke dřezu, podívat se pořádně, co se to vlastně děje. Všechno, na co dohlédla, byla rozcuckovaná, mokrá krabice od ovesných vloček, plechovka od sardinek a šplíchanec z šejkru, který mezitím začal vydávat výrazný a nepříjemný zápach. Bob jí dal za úkol přidat do lektvaru sedm špetek soli a trochu kakaa. "Co to bude, Bobe?" zeptala se a utřela si ruce zapetlené od kakaa do své manéštrové sukně.

"Materiál," odpověděl Bob a trochu se narovnal.

"Pro vládu?"

"Nne."

"Na kosmickou loď?"

"Nne."

"Medicine?"

"Nne."

"Tak se vzdávám."

"Je to animální sérum," řekl Bob. Fízl se do palce o plechovku od sardinek, bezvýrazně si prohlédl šrám a rozhodl se jej ignorovat.

"Co to je animální sérum, Bobe?"

"Jesu to určitě látky, pro jejichž nedostatek věčný vasmír lituje lidské bytosti."

"Ó," řekla Bonnie. Sundala si zástěru a šla si sednout na druhý konec kuchyně. Zápach ze šejkru začal působit na její žaludek.

Bobby prošťoval kuchyni a elidil po něčem, co by mohl přihodit do svého lektvaru. Vynořil se s trochou oregana a s česnekovou pastou. "Myšlím, že tohle by mohlo být ono," řekl. Přidal česnek a oregano do šejkru, nasadil víčko, zuřivě všechno natřásl asi minutu a pak nalil obsah do hlubokého hrnce.

"A co děláš teď, Bobe?" zeptala se Bonnie.

"Musí se to deset minut vařit," řekl.

Zapjel sporák, přikryl hrnc pokličkou, nastavil časový spínač na deset minut a vyšel z kuchyně. Bonnie se odšourala za ním a oba se v obývacím pokoji s vervou pustili do košíkové.

"Bing!" udělal spínač.

Bob hodil míč Bonnie za hlavu a řítil se do kuchyně. "A je to," řekl a sundal pokličku z hrnce.

Pouze jeho zaujetí vlastní prací mu zabránilo ukázat rozmaršlost nad zápachem, který z hrnce vyrazil.

"Fuji!" řekla Bonnie. "Co s tím teď uděláme? Vyhodíme to?"

"Ne, ty trdlo. Musíme to micht, dokud to nevychladne, a pak to vypijeme."

"Vypijeme?" Bonnie svraštla nos. "Jak to, že to máme vypít?"

"Protože to se při pokusech dělá, ty trdlo."

"Ale Bobe, vždyt to sardí jako pomýje."

"Léky někdy sardí hůř, a přitom uzdravují," řekl Bob a začal micht obsah hrnce starou dřevěnou lžicí. Bonnie si stiskla nos, vytáhla se na špičky a podívala se na vařící roztok. "Budem z toho zdraví a silní?"

"Možná." Bob micht dál.

"Co to s náma udělá?"

"Uvidíš." Bob vzal dvě čisté utěrky, omotal je kolem hrnce a nesl ho ke kuchyňskému stolu. Podeřilo se mu namočit obě utěrky do směsi a popelít si pořazaný palec. Jedno plastické ucho hrnce dosud čoudilo, protože bylo na sporáku příliš blízko plamene, ale žádná z těchto drobností na něho ani v nejmenším nezapůsobila. Postavil hrnc doprostřed stolu a zahleděl se na něj s bradou v dlaní.

Bonnie se usadila naproti němu, podepřela si bradu rukama a zeptala se: "M u s í m e to svinatvo vypít?"

"Jo."

"Kdo bude pít první?" Bob nejevil známky toho, že by něco slyšel.

"To jsem si mohla myslet," řekla Bonnie. Pořád žádná odpověď.

"Co když z toho umřu?"

Bobby promluvil tak, že si stále držel dolní čelist a hýbal zbytkem hlavy: "Co ti to může udělat? Není v tom nic jiného než jídlo." Bonnie stále seděla dívala se před sebe. "Kolik toho máme vypít?"

"Jenom trochu. Strč do toho prst a olizni ho."

Bonnie opatrně natáhla prst k dehtovitému roztoku a pomalu si v něm omočila nehet. "Stačí to?"

"Bohatě," řekl Bob tónem spravedlivého.

Bonnie vytáhla prst z hrnce a chvíli si ho prohlížela. "Co když mi bude špatně?" "Nemůže ti být špatně. Je v tom aspirin a taky vitamíny." Bonnie si povzdychla a nakrčila nos. "No dobře, tak jo."

Olízla trochu tekutiny.

Bob ji pozoroval a tvářil se přitom jako mladý vědec v televizním seriálu. "Jak se cítíš?" zeptal se. "Není to taková hrůza, když se člověk přemůže. Je v tom cítit ta čokoláda." Bonnie přímo vychutnávala jeho pozornost. "Hele, začíná mě tak nějak legračně - " a než mohla dokončit větu, ozvalo se hlasité LUP!

Bobova tvář vyjadřovala značné zklamání. Jeho sestra seděla chvíli tiše a pak se zeptala: "Co se stalo?"

"Je z tebe kuře."

Malý opeřenec zvedl křídla a podíval se na sebe. "Jak to, že je ze mě kuře, Bobe?" Bonnie-kuře otočila hlavu a podívala se na něho levým okem.

"Jo, to ty oříšky," vysvětlil. "Čekal jsem, že z tebe bude spíš holub."

Bob začal přehrabávat zbytky přísad své bryndy ve snaze najít chybu. Kuře po jedné noze obhopsalo židli, pokusně zamávalo křídly a shledalo, že je na stole. Přeshlo k protějšímu rohu a nahlédlo do malého zrcátka, které viselo vedle kuchyňské skřínky s dřezem.

"Já jsem teda ošklivé kuře, brácho," řeklo. Prohlédlo se svým druhým okem, nenašlo žádné zlepšení a odkráčelo zpátky k Bobymu.

"Já nechci být kuře, Bobe," řeklo.

"Proč ne? Jaký to je?"

"Jsem nějaká malá a špatně vidím."

"Co ještě?"

"To je celý. Udělej něco, ať už nejsem kuře."

"Napřed mi pořádně řekni, jaký to je."

"Už jsem ti to řekla. Udělej s tím něco."

"Čeho se bojíš? Proč si napřed pořádně nevyzkoušíš, jaký to je, než se zas změníš zpátky? Je to cenná zkušenost."

Kuře se pokusilo založit si ruce v bok, ale nenašlo ani boky, ani ruce. "Okamžitě to dej do pořádku, brácho," řeklo a věnovalo mu ledový pohled svého levého oka.

"Tak přestaneš už být káča pitomé a vyzkoušíš si napřed, jaký to je?" Zdálo se, že Bob nemůže pochopit její nedostatek zvědavosti.

"Počkej, až máma uvidí, jakou ohavu jsi ze mě udělal! Ty to schytáš!" Bonnie se snažila dívat se na něho oběma očima najednou, což bylo ovšem nemožné.

"Ty jsi vážně truhlik, Bonnie. Kaziš si životní příležitost. Otrávilas mě." Bob namočil ukazovák do roztoku a natáhl ho ke kufeti. Ozobalo mu prst, jak to šlo, a odtáhlo hlavu.

A najednou kuře zmizelo a byla tu zase Bonnie. Slezla ze stolu, protřela si oči a řekla: "To se ti teda povedlo, brácho. Jenom aby ti to vždycky vyšlo."

"Ale, stejně jsi trdlo," řekl Bob a olízl si všechen roztok z ukazováku. "Jestli se změním v koně, opovaž se na mě jezdit, a jestli ze mě bude leopard, ukousnu ti hlavu." Znovu se ozvalo hlasité LUP. Bonnie vyskočila a vykulenýma očima.

"Bobe, ty seš krásnej!"

"Co jsem?" zeptal se.

"Jsi sen-zač-ní bernardýn, Bobe! Pojď se ukázat Melisse a Chuckovi!"

"Bernardýn?" Zvíře vypadalo znechuceně. "Nechci být žádnéj pes. Chci být leopard."

"Ale když ty jsi senzační, Bobe! Běž se podívat do zrcadla."

"Ale." Pes se prošel po kuchyni.

"Co chceš udělat, Bobe?"

"Zkusím to znovu."

Pes položil přední pracky na stůl, převrhl hrnec a začal liz-
zat tekutinu kapaající dolů. LUP, ozvalo se, a účinek se nedosta-
vil. Bobby zůstal na všech čtyřech a chlemtal dál. LUP, ozvalo
se znovu.

"Co jsem teď?" zeptal se.

"Porád bernardýn," řekla Bonnie.

"Ale dopřít," řekl pes. "Vykašlám se na to." Sžízil poslední
trošku, LUP! Bobby vstal z podlahy a sklíčeně vyšel ze dveří. Bon-
nie vyrazila za ním. "Co budeme dělat teď, Bobe?"

"Skočíme si na zamrzlinu."

Mlčky se vzdalovali od domu. Bobby dumal, proč se nezměnil
v leoparda, a Bonnie v duchu litovala, že nezůstal bernardýnem.
Když se přiblížili k hlavní ulici jejich malého městečka, Bonnie
se obrátila k bratrovi: "Uděláš toho zítře zase trochu?"

"Toho samýho ne," řekl Bob.

"Tex co uděláme místo toho?"

"Ještě Nevím."

"Uděláš atomovku?"

"Třeba."

"Půjde to v šejkru?"

"Samozřejmě," řekl Bob. "Jenom musíme přidat pár cibulí."

Přeložila -hir-

ZA CO MŮŽE ŽLOUTENKA

"Příhoda v povídce je pravděpodobně fiktivní, ale odpíráhnutí to ne-
mohu," - tvrdí Alan ARKIN o své povídce Polévka ve vzpomínce na okolnosti
jejího vzniku. Zrovna ležel v nemocnici se žloutenkou a kromě narození se
nudil. A navíc chtěl věnovat nějaký dárek svým mladším sourozencům. Když
k tomu přičtete fádni jaterní dietu a talent pacienta, nemohlo vzniknout
nic jiného než jemná pikantní polévka, vlastně Polévka, povídka, její diet-
ní rozhodně není. Naopak, vydavatelé časopisu Galaxy ji předložili svým
mlaným čtenářům a ještě po čtvrtstoletí ji označili za "malý klenot".
Po několika letech Arkin povídku přepracoval na scénář, tentokrát pro své
dva syny, a převedl ji do podoby krátkého filmu. O ten projevil zájem
filmová společnost Columbia Pictures a posílá i kritika, což dokládá no-
minace tohoto filmového díla na Academy Award.

Tím však následky žloutenky nekonečí. Postiženým je zapovězen, a to
velmi přísně, rovněž alkohol. Není tedy divu, že jeho druhým pokusem v
oblasti science fiction, o který redakce Galaxy projevila neomezený zájem,
je povídka s názvem Winkaboom, která se čtenářům představila v září 1955.
Idu, pikantní polévku je třeba zapít něčím ostřejším.

Sned by napsal Arkin víc SF povídek - avšak nic netrvalo věčně, tudíž ani jaterní dieta. Arkin je rád, že je sdrav, štěstí SF má snůla, protože tohohle spisovatele nemá.

Pokud se však fanoušek vědecké fantastiky, a to i fanoušek tuzemský, alespoň občas vrátil s budoucností, s cizích planet nebo paralelních světů na Zemi (např. počátkem sedmdesátých let do olomouckého kina Pohraniční stráž), mohl si všimnout, že nějaký Alan Arkin stělesnil postavu Yossariana ve filmové verzi slavného románu Josepha Hellera Hlava XIII, kterou natočil v roce 1969 režisér Mike Nichols. Věste, že je to týž Arkin několik let po odeznění hloutenky.

Alan Arkin (nar. 26. 3. 1934 v New Yorku) je totiž především herec a režisér, a teprve potom skladatel a spisovatel. A není osobností neznámou, nýbrž patří v zábavním kánu mezi nejtalentovanější. Pokud nepovažujeme hloutenku a její literární následky za uměleckou kariéru, pak musíme říci, že uměleckou dráhu zahájil v roce 1958. Divadelní herecké úspěchy začal sklízet v roce 1963, kdy za herecký výkon získal cenu Tony a další uznání - Theatre World Award a New York Drama Critics Award.

Ve filmu debutoval v roce 1966, a to v komedii Normana Jewisona Russians Are Coming, což mu přineslo nominaci na Oscara za herecký výkon. Dále hrál v americkém filmu Women Times Seven, který v Paříži natočil italský režisér Vittorio de Sica, a v téže roce se objevil ve filmu s Audrey Hepburnovou Wait Until Dark režiséra Terence Younga, příběhu slepé ženy terorizované gangstery. O Hlavě XIII již řeč byla.

Měl vlastní hereckou skupinu, režíroval na Broadwayi (v roce 1970 byla úspěšná jeho režie hry White House Murder Case). Rovněž jako režisér nebyl neúspěšný a získal mnohá významná ocenění. Ke hrám psal i hudbu, z jeho pera vyšly knihy Tony's Hard Work Day (1972), The Lemming Condition (1976) a Halfway Through the Door: An Actor's Journey Toward the Self (1979).

Science fiction však věnoval pouze dvě povídky. Dočkáme se další? Třeba b(b)iftekut Další hloutenku mu však nikdo rozhodně nepřaje.

Jan Schneider

Č A S . . . K R M E N Í

Robert Sheckley

Treggiovi se ulevilo, když majitel knihkupectví odešel dopředu, aby obsloužil jiného zákazníka. Přítomnost shrbeného, obryleného, podlézavého starého muže, který zíral vždy na tu řadu knih, již se člověk právě zabýval, byla mimořádně znervózující. Spínavým sukovitým prtem ukazoval sem a tam a sem a sem a přitom z regálů devotně odstraňoval prach kapsníkem posetým tabákovými skvrnkami. A ještě nepříjemnější bylo poslouchat životní rady této osoby, přednášené neodbytným, ječivě znějícím hlasem.

Bezpochyby to myslel dobře, ale koneckonců všechno má své meze. Dál nešlo dělat nic, než se zdvořile usmívat a doufat, že se mužik po něm opět nezačne shánět. Treggie přešel kolem řady řeckých titulů, pak oddílem s populárně vědeckou literaturou, až došel ke svérázným zvěsti autorů s titulů jako Edgar Rice Burroughs, Anthony Trollope, Teosofie a básně od Longfellowa. Čím více se dostával dozadu, tím vyšší byla vrstva prachu, tím méně obnažených zárovek viselo nad průchodem mezi regály a tím větší byla ztuchlinou zapáchající hromada knih s oalimá ušima.

Bylo to skutečně nádherné staré místo a Treggie ze života nemohl pochopit, proč je neobjevil už dřív. Regály plné knih byly jedinou radostí jeho života. Strávil mezi nimi veškerý svůj volný čas, cítil se zde šťasten.

Pochopitelně ho zajímaly pouze knihy určitého druhu.

Na konci vysoké hory knih narazil na tři chodbičky, které se rozbíhaly v absurdním úhlu. Treggie zvolil střední z nich a zároveň si uvědomil, že zvenku se knihkupectví nezdá tak velké - jen jedny dveře ztrácející se mezi dvěma budovami, nad nimi starý, ručně nadepsaný štít. Obchod však zabíral takřka polovinu domovního bloku.

Průchod se opět dělil, tentokrát na dvě části. Treggie si vybral levou chodbičku a začal pročitat tituly, které vyhledával cvičným okem. Nespěchal, kdyby chtěl, mohl by zbytek dne strávit zde - mlčky, sám, do noci.

Sestoupil asi osm až deset stop, když mu do oka padl jeden titul. Byla to malá, černě vázaná kniha, stará, a přece, jak tomu někdy u takových knih bývá, staře nevyhlížela. I když okraje byly opotřebované a písmo na hřbetu vybledlé.

"Tak copek je asi uvnitř?" zamumlal si Treggie. Název zněl: Jak chovat a krmit gryfy. A pod tím bylo menším písmem napsáno: Rady pro majitele.

Věděl, že gryf, pták noh, je mytologické zvíře, napůl lev, napůl orl.

"To může být dobré", řekl si Treggie pro sebe. Otevřel knihu a začal pročitat obsah: 1. Gryf jako druh. 2. Stručné historie gryfologie. 3. Podruhy gryfa. 4. Potrava gryfa. 5. Přírozené životní prostředí gryfů. 6. Pelichání gryfů. 7. Gryf a ...

Knihu zavřel.

"Toto," řekl si, "je rozhodně - řekněme - neobvyklé." Znovu knihu otevřel a začal číst - tu větu, tam jinou. Jeho první domněnka, že by mohlo jít o jedno z těch "zvrhlých" přírodních historických děl, jež byla velmi oblíbená v době alžbětinské, se ukázala jako jednoznačně mylná. Kniha byla příliš mladá, stylu scházela příznačná eufemičnost, chyběla zde vykonstruovaná větná stavba, efektní antiteze a podobně. Styl byl přímočarý, jasně členěný, úsporný.

Treggie přečetl další stránky a narazil na následující údaj: "Jedinou potravou gryfů jsou panny. Kraeni mají být jedenkrát do měsíce a nutno přitom zachovávat opatrnost."

Zaklapl knihu. Věta v něm vyvolala řetězec neobvyklých myšlenek. Uzardělý je zaplašil a věnoval se regálu v naději, že najde něco podobného. Něco jako Stručná historie případů se sirénami nebo snad Jak správně chovat minotauy. Ale nebylo tu nic byt jen trochu podobného. Ani v tomto regálu, a jak to vypadalo, tak ani v dalších.

"Nášel jste něco?" zaslechl za sebou hlas. Treggie polkl, usmál se a vítězoslavně knihu podal knihkupci.

"Jó," zaskřehotal stařec a otfel z knihy prach, "tady to, to je velmi vzácná kniha."

"Opravdu?" zeptal se Treggie.

"Pták noh," poznamenal starý pán zahloubaně, zatímco listoval knihou, "je velice vzácné...zvíře." Po chvíli dodal: "Dosta-
nu dolar padesát, pane."

Treggie a kofistí pevně sevřenou pod paži vyrazil na ulici. Šel rovnou domů. Koupě knihy Jak chovat a krmit gryfy není zrovna každodenní záležitostí.

Treggieův pokoj se nápadně podobal antikvariátu. Byl zde stejný nedostatek místa, všechno pokrývalo stejně silná šedivá vrstva prachu a vládl zde stejný, neurčitě aranžovaný chaos ti-
tulů a autorů. Treggie si toho nevšiml a třásl se na svůj poklad. Ohmatané Prostopášné básně nechal tentokrát bez povšim-
nutí. Z křesla nevlídně odstranil svazek Psychopathia sexualis, posadil se a dal do čtení.

Bylo toho hodně, na co bylo třeba při krmení a chování ptá-
ka noha dávat pozor. Těžko uvěřit, že stvoření, které je napůl
lvem a napůl orlem, může být tak choulostivé. Zajímavé bylo ta-
ké pojednání o potravě gryfa. A také další informace. K čiré zá-
bavě byla tato kniha stejně vhodná jako doposud jeho nejoblíbe-
nější titul Přednášky o sexu Havelocka Ellise.

Závěr knihy tvořily obšírné pokyny, jak se dostat do zoo.
Byly, mírně řečeno, neobvyklé.

Když Treggie knihu zavíral, bylo už hodně po půlnoci. Na-
šel v černých deskách opravdu pozoruhodný souhrn informací!
Zvláště jedna věta mu však nešla do hlavy: "Jedinou potravou
gryfů jsou penny."

Znepokojovalo ho to. Zdálo se mu to nefér.

Po chvíli kapitolu a pokyny, jak se dostat do zoo, nalisto-
val znovu. Podivné byly, to ano. Ale také ne příliš složité. Ur-
čitě to nevyžadovalo velkou fyzickou sílu. Jen několik slov, ně-
kolik pohybů. Náhle si uvědomil, jak je únavné jeho zaměstnání
bankovního úředníka. Ať se to vezme tak či onak, každodenní stu-
pidní promarnění osmi drahocenných hodin. O co zajímavější se mu
zdálo být chovatelem, který pečuje a krmit ptáka noha. V době pe-
lichání by používal speciální vonné masť, věnoval by se nepro-
bádaným otázkám gryfologie. Odpovídal by za krmení. "Jedinou
potravou..."

"Ano, ano, ano," aumlel si a pobíhal po úzkém pokoji
sem a tam. "Směšné - ale klidně bych ty pokyny mohl vyzkoušet.
Jen tak, z legrace."

Dutě se zasmál.

Obešlo se to bez blesků a hromů, jak se zdálo, byl na místo
dopraven v mžiku. Chvilí vrávorál, pak ale nabyl znovu rovnováhy.
Otevřel oči. Osleplilo ho slunce. Rozhlédl se a zjistil, že úkol
vytvořit pro ptáka noha přirozené životní prostředí někdo vyře-
šil znamenitě.

Treggie vyrazil vpřed a přes chvění v nohách i v žaludku se
držel opravdu dobře. Pak ho uviděl - ptáka noha.

Nádherně, myslel si, když se ručník pravidelně napínal a masíroval mu svaly. A mělo by to být nádherně, podotkl v duchu. Automatický ručník AE s helicími doplšky ho přišel na 313 dolarů, plus daně.

Ale stojí to za to, uvažoval se, když se s rohu vymanul helicí strojek a jal se likvidovat jeho strniště. Konec konců, co by to bylo za život, kdyby člověk nemohl užívat všeho toho luxusu?

Celé tělo už mu brnělo, když vypínal automatický ručník. Mělo by mu teď být báječně, ale nebylo. Millerova sebevražda se mu vryla do myšlí a ničila pohodu jeho volného dne.

Zneklidňovalo ho snad ještě něco? V domě bylo určitě všechno v pořádku. A úřední listiny pro finančního zástupce byly také připraveny.

"Zapoměl jsem na něco?" zeptal se nahlas.

"Finanční zástupce firmy Avignon Electric tu bude za 15 minut," zašeptal jeho koupelnový nástěnný oznamovatel AE.

"To vím. Něco jiného?"

Nástěnný oznamovatel odříkal naučené údaje - nespočetné množství drobností jako pokropit trávnik, dát zkontrolovat tryskové letadlo, koupit jehmčící botičky na pondělí apod. Věci, na které si ještě nenašel čas.

"V pořádku, to stačí." Nechal se obléknout autosem, jenž obrátě vybíral s nové kolekce tkanin pro jeho hubené tělo. Ještě trochu módního pánského parkému a mohl koupelnu opustit. Zamířil do obývacího pokoje, prodíraje se kolem zařízení a přístrojů, jež lemovaly stěny bytu.

Rychlý pohled na kontrolní číselníky ho ujistil, že v domě je vše v pořádku. Nádobí od snídaně bylo desinfikovano a vyrovnané, dům byl uklizen, prach utřen, nábytek naleštěn, namířčiny šaty pověšeny, ex-novo kosmické lodě uloženy zpět do skříně.

Tak už se uklidní, ty hypochondře, řekl si slovně.

Ode dveří se ozvalo, "Pan Pathis s avignonského finančního oddělení je zde." Carrin chtěl dát dveřím pokyn, aby se otevřely, když tu si pověšal automatického barového shakeru.

Ten automatický shaker byl od firmy Castile Motors. Koupil ho jednou ve slabé chvíli. Zástupce AE by na to asi nehleděl moc přívětivě, protože firma prodávala svůj vlastní typ.

Odtáhl shaker do kuchyně a dal pokyn, aby se otevřely dveře.

"Pěkný den vám přeji, pane," řekl pan Pathis.

Byl to vyzocký, impozantní muž, oblečený do třídního obleku konservativního střihu. Kolem očí měl vrásky jako červky, který se často směje. Vyloudil široký, zářivý úsměv, potřásl Carrinovi rukou a rozhlídl se po přepínacím obývacím pokoji.

"Máte krásný byt, pane. Nádherně! Doufám, že nepřekročím zákony firmy, když prohlásím, že interiér vašeho domu je nejkrásnější v celé čtvrti. Carrin pocítil náhlý závan pýchy nad tou chválou. Myslel na řady naprosto stejných domků v jeho ulici, ve vedlejší ulici i v té další.

"Teď k věci. Funguje vše náležitě?" zeptal se pan Pathis a polomil si aktovku na šidli. "Všechno v pořádku?"

"Ale ano," vyhrkl nadšeně Carrin. "Avignon Electric se nikdy nesprovozuje svému renomé."

"Přehrávací aparatura je v pořádku? Vyměňují disky po celých 17 hodin?"

"Určitě ano," odvětil Carrin. Ještě neměl možnost ji vyzkoušet, ale byl to krásný kousek nábytku.

"A je v pořádku prostorový projektor? Líbí se vám programy?"

"Skutečně perfektní příjem." Sledoval jeden program minulý měsíc a bylo to překvapivě jako živé.

"A co kuchyně? Automat na přípravu jídel je v pořádku? Praguje i servisovací přístroj?"

"Jídlo je výborné. Vskutku výborné."

Pan Pathis řádal dále informace o stavu ledničky, vysavače, automobilu, helikoptéry, podzemního bazénu a stovky dalších věcí, které si Carrin od jejich firmy zakoupil.

"Všechno je v pořádku," ujistoval ho Carrin; trochu neupřímě, neboť všechno ještě ani nerybalil. "Je to opravdu báječné."

"To rád slyším," odvětil pan Pathis a opřel se o opěradlo křesla s výrazem ulehčení. "Vůbec nemáte představu, jak se snažím, abychom uspokojili naše zákazníky. Jakmile nějaký výrobek není v pořádku, bez řečí ho vezmeme zpět. Domníváme se, že nejdůležitější je spokojenost zákazníka."

"To skutečně oceňuji, pane Pathisi."

Carrin doufal, že se zástupce AE nebude chtít podívat do kuchyně. Automatický shaker od firmy Castile Motors přebíhl jako dikobraz v psi bouři.

"Hrdě mohu prohlásit, že většina obyvatel této čtvrti nakupuje u nás," řekl pan Pathis. "Jsme solidní firma."

"Byl pan Miller také váš zákazník?" zeptal se Carrin.

"Ten chlapík, co spáchal sebevraždu?" zamračil se Pathis. "Budu přislat, že byl. Udivilo mne to, pane, úplně jsem tím byl ohromen. Proč? Právě minulý měsíc si ten chlapík ode mne koupil nový typ tryskového letadla; je schopné uletět 350 mil za hodinu, bez přestávek. Byl šťasten jako kluk, a potom jde a udělá takovou věc! Samozřejmě, to tryskové letadlo trochu svýřilo jeho dluhy."

"Chápu."

"Ale copak to vadí? Měl všechno, než si jen vzpomněl. A potom jde a oběsí se."

"On se oběsil?"

"Ano," odvětil Pathis a znovu se zamračil. "Dům plný moderní techniky, a on se oběsí na kousku provazu. Právěpodobně byl již dlouhou dobu nevyrovnaný."

Zamračení výraz zmizel a změnil se v profesionální úsměv. "Ale dost už o tom! Prohlávně si o vás."

Pathis svůj úsměv ještě rozšířil a otevřel aktovku. "Tak, nyní váš účet. Po posledním nákupu zboží nám dlužíte 203 tisíc dolarů a 29 centů, pane Carrine. Je to tak?"

"Ano," přikývl Carrin. Pamatoval si tu částku z vlastních dokladů. "Tady je potvrzení mé poslední splátky."

Podal Pathisovi obálku. Ten ji zkontroloval a strčil do kapsy.

"Výborné. Právěpodobně víte, pane Carrine, že nebudete lit dostatečně dlouho, abyste nám splatil celých 200 tisíc dolarů, že?"

"Ne, předpokládám, že ne," řekl Carrin rozvášně.

Bylo mu teprve třicet devět, před sebou měl ještě plných sto let života, všechno díky úspěchům moderní lékařské vědy. Ale s platem 3000 ročně by nemohl všechno splatit. A nadto ještě živit rodinu.

"Samozřejmě, že vás nepřipravíme o nezbytné. A to už vůbec nemluvíme o dalších životně důležitých věcech, které se objeví v příštím roce. Ty byste, pane, asi nerad postrádal, že?"

Carrin přikývl. Určitě bude chtít nové věci.

"Dobře, uvažueme tedy o obvyklém opatření. Zavázete se, že váš syn bude prvních třicet let své dospělosti splácet váš dluh a my vám jedno-duše vystavíme úvěr."

Pan Pathis vytáhl z aktovky nějaké listiny a rozložil je před Carrinem.

"Stačí, když se podepíšete zde, pane."

"Ale," namítl Carrin, "nejsem si ještě moc jistý. Chtl bych synovi připravit dobrý vstup do života, a ne ho hned satizit - "

"Milý pane," přerušil ho Pathis, "je to také pro dobro vašeho syna."

Žije tady, ne? Má právo užívat všeho komfortu, všech záscraků vědy."

"Jistě," přivědčil Carrin. "Jenom -"

"Ale, pane, dnes si žije i obyčejný člověk jako král. Před stovkou let se ani ti nejbohatší nemohli pořídit to, co dnes vlastní ti nejobyčejnější. Nemáte se na to dívat jako na dluh. Je to investice."

"To je pravda," řekl nejistě Carrin.

Myslel na svého syna a na jeho raketové modely, hvězdná schémata, mapy. Je to správné? ptal se sám sebe.

"Tak co ještě máte?" zeptal se Pathis povzbudivým tónem.

"Jenom jsem tak přemýšlel," odpověděl Carrin. "Uvalit na syna dluhy - nemyslíte, že zacházím příliš daleko?"

"Příliš daleko? Milý pane!" Pathis vyprekl smíchy. "Znáte Mellona z vedlejšího bloku? Tak, nikde neříkejte, že jsem vám to prosradil, ale ten už svůj dluh zatížil i platy svých vnuků po celý jejich život! A to ještě nemá ani polovinu věcí, které si hodlá pořídit! Něco pro něj už připravíme. Služba zákazníkům je naše zaměstnání a vy to dobře víte."

Carrin viditelně zamhal.

"A ať nebudete, pane, všechno bude patřit vašemu synovi."

To je pravda, pomyslel si Carrin. Jeho syn bude mít všechny ty nádherné věcičky, které zaplnily dům. A konec konců, jedná se jen o prvních třicet let z předpokládaných sto pademátí.

Podepsal se pečlivě, ozdobným písmem.

"Výborně!" zvolal Pathis. "A mimochodem, máte už doma náš řídicí operátor?"

Neměl. Pathis mu vysvětlil, že je to úžasná novinka letošního roku, nevídaný výsledek pokroku moderní vědy a techniky. Operátor byl konstruován tak, aby byl schopen převzít veškeré řídicí funkce všeho uklízení a vaření, aniž jeho majitel musí hnout byt jen prstem.

"Jestliže vlastníte řídicí operátor, tak místo věčného pobíhání a mačkání desítek různých konfíků můžete stisknout jen jeden jediný. Nesporný úspěch!"

Stálo to jenom 535 dolarů, a tak si Carrin hned jeden objednal, zvýšiv tak svůj dluh o další položku.

Je to fakt, přemýšlel, když vypravázel Pathise ke dveřím. Tento dům bude jednou patřit Billymu, a jeho budoucí manželce. Určitě budou chtít, aby všechnu tu nádhuru měli i oni.

Pouze jeden knaflík. To ale b u d e úspora času!

Když Pathis odešel, Carrin se posadil do otáčecího křesla a zapnul prostorový projektor. Když otočil voličem programů, zjistil, že tam není nic, co by ho teď zajímalo. Zabořil se hlouběji do křesla a usnul.

Něco v jeho mysli ho stále znepokojovalo.

"Ahoj, miláčku!" Probudil se a zjistil, že manželka už přišla. Políbila ho na ucho. "Podívej."

Koupila si sex-appealové negligé od firmy AŠ. Byl příjemně překvapen, že to byla jediná věc, kterou dnes koupila. Obvykle se Lesla vracela z nákupu obtížena balíčky.

"Je to nádherné," řekl.

Naklonila se k němu, jako by ho chtěla políbit, a pak se zachichotala - poznal, že tento způsob odkoukala od jedné populární hvězdy z programů na prostorovém projektoru. Neměl to rád.

"Vytvořím na číselníku večeři," řekla a odešla do kuchyně. Carrin se usmál, když si pomyslel, že brzy bude vytáčet na číselníku jídlo, aniž se hne z pokoje. Posadil se zpět do křesla. Přijel syn.

"Jápkak se ti vedlo, synku?" zeptal se srdečně.

"Dobře," odpověděl Billy netečně.

"Co se ti stalo, synku?" Chlapec hleděl do země a neodpověděl. "Pojď sem, řekni mi, co se ti stalo."

Billy si sedl na bedničku a podepřel si rukama bradu. Podíval se zamýšleně na otce.

"Tati, mohu se stát centrálním opravářem, kdybych chtěl?"

Carrin se nad tou otázkou ušmál. Billy váhal mezi centrálním opravářem a pilotem vesmírných lodí. Centrální opraváři patřili mezi elitu. Jejich úkolem bylo dávat do pořádku automatické opravovací stroje. Tyto automaty opravovaly jiné stroje; neexistovaly však takové stroje, které by mohly opravit stroje opravovací. To musel zvládnout člověk - centrální opravář.

Bylo to místo s obrovským počtem uchazečů a jen několik nejlepších a nejnadanějších mohlo nakonec získat diplom. Jeho syn byl sice chytrý, ale neměl moc technické sklony.

"Je to možné, synku. Cokoliv je možné."

"Ale je to možné pro mne?"

"Nevim," odpověděl Carrin co nejupřímněji.

"No, centrálním opravářem už nechci být," řekl syn, když viděl, že odpověď byla ne. "Chci být pilotem raket."

"Pilotem raket, Billy?" zeptala se Leela, když vcházela do místnosti.

"Vždyť už žádní nejsou."

"Ale jsou," přel se Billy. "Říkali nám ve škole, že vláda pošle nějaké lidi na Mars."

"To tvrdí už sto let," namítl Carrin, "ale nic pro to ještě neudělali."

"Tentokrát udělají."

"Proč bys chtěl letět na Mars?" zeptala se Leela a zamrkala na Carrina. "Tam nejsou žádná pěkná děvčata."

"O holky se nezajímám. Chci jenom letět na Mars."

"Ale tam by se ti nelíbilo, miláčku," namítala Leela. "Je to ošklivé místo, žádný vzduch."

"Žádný vzduch tam je. Rád bych tam letěl," řekl chlapec vzdorně. "Tady se mi to nelíbí."

"Jak to?" zeptal se Carrin a napřimil se. "Chybí ti tu něco? Něco, co bys moc chtěl?"

"Ne, pane. Mám všechno." Kdykoliv mu syn řekl "pane", nebylo něco v pořádku.

"Podívej, synku, v tvém věku jsem chtěl také letět na Mars. Chtěl jsem dělat romantické věci. Dokonce jsem se chtěl stát i centrálním opravářem."

"Tak proč jsi to neudělal?"

"No, dospěl jsem. A zjistil, že jsou důležitější věci. Nejdrív jsem musel splatit dluhy, co mi zanechal otec, a pak jsem potkal svou maminku -"

Leela se sachtotela.

"- a chtěl jsem mít svůj vlastní dům. S tebou to bude také tak. Splatíš dluhy a oženíš se, tak jako všichni ostatní."

Billy byl ohvěti sticha. Pak si odhodil vlasy - tmavé, rovné, jako jeho otec - a čela a olízl si rty.

"Jak to, že mám dluhy, pane?"

Carrin mu to opatrně vysvětloval. Věci, které rodina potřebovala k civilizovanému životu, finanční náklady. Jak se mají splácet. Jak je zvykem, že syn převzme část dluhu svých rodičů, až dospěje.

Billyho mlčení ho rozčilovalo. Jako by ho ten klik chtěl kárat. Ve všech těch letech dřiny, aby si teď to nevdačné štěně mohlo užívat přepychu!

"Synu," řekl dremš, "učil ses ve škole dějepisu? Učil. Tak potom víš, jak to v minulosti vypadalo. Války. Jak by se ti líbilo, kdyby vypukla válka?"

Syn neodpověděl.

"Nebo kdyby sis musel lámat hřbet osm hodin denně a dělat práci, kterou by mohl zvládnout stroj? Nebo mít pořád hlad? Nebo trpět zimou? Nebo

kdyby přišlo a ty neměl kde složit hlavu?"

Čekal na odpověď, ale když se jí nedočkal, pokračoval, "Žiješ v nejšťastnější době, jakou kdy lidstvo poznalo. Jsi obklopen všemi úspěchy umění a vědy. Nejlepší hudbou, nejlepšími knihami a obrazy, všechno na dosah ruky. Stačí, když stiskneš knoflík." Přesel do klidnějšího tónu. "Tak, co si o tom myslíš?"

"Jen jsem přemýšlel, jak se dostanu na ten Mars," odpověděl chlapec. "Myslíš s těmi dluhy. Asi se jich nezbavím."

"To samozřejmě ne."

"Jenom kdybych uletěl kosmickou lodí."

"Ale to neuděláš."

"Ne, samozřejmě, že ne," řekl chlapec, ale tón jeho hlasu postrádal přesvědčivost.

"Zůstaňeš pěkně tady a oženíš se s hezkou dívkou," řekla Leela.

"Určitě ano," přikývla Billy. "Určitě." Náhle se zasmál. "Nic z toho, co jsem tady napovídal o tom Marsu, jsem nezyslel vážně. Fakt ne."

"To jsem ráda," řekla Leela.

"Prostě na to zapomeňte," dodal Billy a strnule se usmál. Vstal a odběhl nahoru do svého pokoje.

"Bude si asi hrát s těmi svými raketami," řekla Leela. "Je to takový malý šábel."

Sněžil v klidu večeri a nastal čas, aby Carrin odešel do práce. Ten to měsíc měl noční směnu. Políbil na rozloučenou ženu, nasedl do tryskáče a odletěl k továrně. Automatický vrátný ho rozpoznal a otevřel. Odstavil se tady a vstoupil dovnitř.

Automatické soustruhy, automatické lisu - všechno bylo automatické. Tovární hala byla obrovská, světlá, stroje si tiše pobrukovaly, dělaly svou práci a dělaly ji dobře.

Carrin šel až na konec linky na automatické pračky, aby vystřídal svého kolegu.

"Všechno v pořádku?" zeptal se.

Samozřejmě, odpověděl muž. "Už rok jsme neměli žádnou závadu. Tyto nové modely mají vestavěný reproduktor. Nerozsvítí se tedy kontrolka, jako u těch starých."

Carrin se posadil na kolegovu místo a čekal, až kolem projede první pračka. Jeho práce byla vzorem jednoduchosti. Stisknout na každé pračce kontrolní knoflík a zjistit, zda je v pořádku. Vždycky byla. Když prošla jeho kontrolou, odjela na pásu do balicí sekce.

První pračka projela neslyšně kolem na dlouhém pásu s váleč. Carrin stiskl na boku kontrolní knoflík.

"Připravena k praní," ozvalo se s pračky.

Carrin smáčkl druhý knoflík a pračka odjela.

Ten jeho kluk, pomyslel si Carrin. Vyrostle vůbec k odpovědnosti? Dospěje tak, aby našel své místo ve společnosti? Carrin o tom pochyboval. Ten kluk byl rozený rebel. Jestli kdy někdo poletí na Mars, bude to jeho syn.

Ale tato myšlenka ho nijak zvlášť neznepokojovala.

"Připravena k praní," další pračka projela kolem.

Carrin si vzpomněl na něco v souvislosti s Millerem. Ten kovální chlapec pořád mluvil o planetách, pořád vykládal o tom, že někdy odletí a tady to zapíchne. Už to ale neudělal. Spáchal sebevraždu.

"Připravena k praní."

Carrin měl před sebou ještě osm hodin, a tak si uvolnil pás, aby se na to připravil. Osm hodin mačkat knoflíky a poslouchat, jak pračky hlásí, že jsou připraveny.

"Připravena k praní."

Stiskl knoflík.

"Připravena k praní."

Carrinova mysl se zatoulala od práce. Nevýžadovala ostatně příliš mnoho soustředění. Náhle na to přišel, co ho tak pořád znepokojuje.

Nerad mačká knoflíky.

překlad -bb-

NĚCO ZA NIC

Robert Sheckley

Opravdu slyšel nějaký hlas? Přesně nevěděl. Když o tom tak přemýšlel, byl si jist, že si lehl na postel a ani si nesundal promočené boty, tak byl unavený. Jenom na špinavém stropě si povšíml pukliny, ze které kapala voda.

A pak se to muselo stát. Koutkem oka zaregistroval, jak se vedle jeho postele zaleskl kov. Posadil se.

Na podlaže stál jakýsi přístroj.

V momentu prvního překvapení měl pocit, že zaslechl vzdálený hlas. Něco jako: "To tu ještě chybělo!"

Tím hlasem si ale moc jistý nebyl. Stroj však stál bezpochyby před ním.

Collins si klekl, aby si ho prohlédl. Stroj mohl mít tak asi kubík a tiše bzučel. Sedý povrch bez ozdob, nepočítaje mosazný štítek a knoflík v rohu. Na štítku stálo: Generátor, série AA-1 6 2568 432. Pod tím četl: Upozornění - tento přístroj mohou užívat výhradně členové třídy A.

To bylo vše.

Žádná další tlačítka, žádné páčky, stupnice nebo podobné věcičky, s kterými si Collins jakákoliv technická zařízení spojoval. Jen mosazný štítek, červený knoflík a bzučení.

"Kde ses tu jenom vzal?" vzdychl Collins. Generátor bzučel. Odpověď Collins pochopitelně neočekával. Sedl si na okraj postele a zadumaně na generátor zíral. Otázka nyní zněla - co s ním?

Opatrně se dotkl knoflíku; byl si vědom, že zacházení s technikou není jeho nejsilnější stránkou. A zvláště pak s takovou technikou, která se tu najednou objeví odnikud. Rozevře se snad podlaha, když knoflík stiskne? Vynoří se odněkud malí zelení mužíčci?

Neměl však co ztratit. Zmačkl knoflík.

Nedělo se nic.

"Sakra, dělej přece něco!" zvýšil hlas Collins. Generátor bzučel. No jo, když bude nejhůř, dá ho do zastavárny. Za kov dostane od Charlieho přinejmenším dolar. Pokusil se přístroj zvednout. Nepodařilo se mu to. Zkusil to ještě jednou. Zabral ze všech sil, ale ani teď to nebylo slavné - zvedl jeden roh, a to ještě asi jen na dva centimetry od země. S funěním klesl zpátky na postel. "Měl bys mi poslat pár chlapů na pomoc," prohlásil ke stroji. Bzučení zesílilo, stroj začal vibrovat.

V okamžiku se objevili dva svalnatí chlapi v pracovním.

Zkoumavě na generátor pohlédli. Jeden z nich se ozval: "Je to jen malý model. Velké bychom asi nezvládli."

Druhý podotkl: "Ale co, lepší než v lomu, ne?"

Podívali se na Collinse, který je celou dobu nechápavě sledoval. Konečně zabučel první: "No tak, člověče, nemáme času nazbyt. Kam s tím krámem?"

"Kdo jste?" zachraptěl Collins.

"Stěhováci. Vypadáme snad na baletky?"

"Ale odkud vlastně jste?" zeptal se Collins. "A proč?"

"Děláme u přepravní firmy Pauha Minneil Ltd.", odpověděl muž.

"A sme tady, protože ste stěhováci chtěl, to je ten důvod. Tak, kam s tím?"

"Běžte pryč!" přikázal Collins. "Zavolám vás později."

Stěhováci pokrčili rameny a zmizeli. Chvilí zůstal Collins jako opášený. Pak se zadíval na generátor třídy A, který zase tiše bzučel jako předtím.

Generátor? Věděl by lepší název.

Stroj přání.

Vlastně ani moc šokován nebyl. Když už se stal zázrak, nemohl se k němu postavit bez fantazie. Collins k takovým lidem nepatřil. Nejednou se dostatečně přesvědčil o tom, že je dobré umět přijmout nemožné.

Takřka po celý svůj život si přál, doufal, toužil, aby narazil na něco p...ivuhodného, zázračného. Ve škole snil o tom, že se jednoho dne...budí a bude rozumět učivu, aniž by se musel učit. Na vojné...představoval, jak mu džin nebo nějaká čarodějka zajistí, aby měl dozor nad klubem a nemusel se honit po cvičišti.

Po propuštění z armády se Collins práci vyhýbal. Psy hologicky se pro ni nehodil. Potuloval se a stále se navzdával naděje, že snad přiměje nějakého multimilionáře, aby zmaňil závět a všechno odkázal Collinsovi. I když ve skutečnosti s něčím takovým ani nepočítal. Připraven však na to byl.

"Chtěl bych tisíc dolarů v malých bankovkách," řekl opatrně. Když bzučení zesílilo, zmáčkl tlačítko. Před ním se objevila kupa ohmataných bankovek - pětidolarovky a desetidolarovky. Novorou nevoněly, ale nepochybně byly pravé.

Nabral jich plné hrsti a vyhodil do vzduchu a kochal se pohledem, jak ladné klesají na podlahu. Lehli si na postel a začal střídat plány.

Nejprve je potřeba dostat přístroj z New Yorku, nejlépe na venkov, a pokud by to šlo, tak někam, kde by ho neobtěžovali sousedé. Horší to bude s daněmi. Snad by se mohl odstěhovat do Střední Ameriky, nebo...

V pokoji se ozvala podezřelá rána.

Collins vyskočil. Ve zdi se objevila díra, kterou se někdo dral dovnitř.

"Co je?! Nic jsem nechtěl!" zařval na přístroj.

Díra se zvětšovala a dovnitř se zuřivě propracovával svalnatý muž se zarudlým obličejem.

V téže okamžiku Collinse napadlo, že takový stroj asi nebude bez majitele. Někdo, komu stroj přání patřil, sotva uvítal jeho zmizení. A teď se pokouší dostat jej za každou cenu zpět. Humanitními úvahami se nezdržoval.

"Ochraň mě!" zvolal na generátor a zmáčkl červený knoflík.

Objevil se holohlavý mužik v obleku neurčité barvy a ospale zív. "Sanisee Leek, ostraha časové hranice," řekl a promnul

si oči. "Jsem Leek, co pro vás mohu udělat?"

"Odklidíte ho!" zařval Collins. Muž se zarudlým obličejem zašermoval pažemi. Už se téměř propracoval dovnitř.

Leek z kapsy vytáhl kousek třípytciho se kovu. Nezvaný host zařval: "Počkejte! Mýlíte se! Tento muž..."

Leek na něj kousek kovu namířil. Muž s narudlým obličejem vykřikl a zmizel. V zlozku sekundy zmizela i díra.

"Zabil jste ho?" zeptal se Collins.

"To víte, že ne," odpověděl Leek a schoval předmět zpátky do kapsy. "Jen jsem ho poslal zpátky. Už se tedy nikdy neobjeví."

"Myslíte, že to nezkusí jinak?" informoval se Collins.

"Možná," řekl Leek. "Mohl by se pokusit o mikropřechod nebo dokonce o animaci." Ostře pohlédl na Collinse. "Je to přece váš generátor, ne?"

"Samozřejmě," odpověděl Collins a polil ho studený pot.

"A jste zařazen do třídy A?"

"Jistě. K čemu by to jinak bylo?"

"Nemyslel jsem to zle," řekl Leek ospale. Potřásl rozvázně hlavou. "Vy ščke ale naděláte! Cítíte se tedy dobře, abyste mohl napravit své životní dílo?"

Collins se jen záhadně usmál.

"Musím zase pryč," prohlásil se ziváním Leek. "To je pořád, ve dne v noci mám co dělat. V kamenolomu bych se měl lépe."

A uprostřed zivání zmizel.

Na střechu stále bubnoval déšť. Větrací šachtou se ke Collinsovi doneslo chrápání. Zůstal sám se strojem.

A s tisíci dolary, které teď ležely rozházeny po podlaze. Láskyplně generátor poplácal. Ti lidé třídy A se vskutku nemají špatné. Přeješ si něco? Stačí fíct a zmáčknout knoflík u generátoru. Nepochybně ho skutečný majitel musí postrádat.

Leek tvrdil, že muž by se mohl pokusit proniknout jiným způsobem. Ale jak?

Kolik že to vlastně má? Posbíral bankovky a tiše hvízdal. Když bude mít generátor, určitě se protluče.

Příští dny znamenaly pro Collinse velké změny. Za pomoci stěhováků od Pauha Minneil se s generátorem přestěhoval na venkov. Koupil si zapomenutý hornatý kout. Když měl všechny papíry pohromadě, vydal se na svůj pozemek, od silnice vzdálený několik kilometrů. Oba stěhováci se tahali s generátorem, jen z nich lilo. Kromě toho museli klesit cestu hustým lesním porostem.

"Položte to tedy a zmizte," přikázal Collins. V posledních dnech jeho sebedůvěra značně vzrostla.

Stěhováci jen vydechli a zmizeli. Collins se rozhlédl. Na všech stranách, kam dohlédl, nic než hustý jedlový a smrkový les. V korunách veselé cvrlikali ptáci, občas zahlédl na okemžik ve verku.

Líbilo se mu tady. Ideální místo pro vybudování velkého, impozantního domu s bazény, tenisovými kurty a možná i malým leštištěm.

"A teď bych chtěl dům," prohlásil Collins rozhodně a stiskl červený knoflík.

Objevil se muž s cvikrem oděný do šedého pracovního obleku.

"Jistě, pane," řekl a rozhlédl se po okolí, "ale musíte se vyjádřit přesněji. Chcete něco klasického jako bungalov, ranč, statek, zámek nebo palác? Nebo něco primitivního? Iglú, chatrč? A pokud patříte do třídy A, můžete si nechat postavit i něco moderního. Polofasádu, rozšířenou nebo ukrytou miniaturu."

"Cože?" zptal se Collins. "Nevím přesně. Co byste navrhoval?"

"Menší vilku," odpověděl bez váhání muž. "Tím se obvykle začíná."

"Opravdu?"

"Jistě. Později se pak přestěhujete někam do teplejšího kraje a necháte si postavit palác."

Collins chtěl ještě něco poznamenat, ale nakonec se rozhodl jinak. Doposud běželo všechno hladce. Považovali ho za příslušníka třídy A, za pravého majitele generátoru. Nemělo cenu budit podezření.

"Postarejte se o všechno," přikázal.

"Ano, pane," přitakal muž s cvikem. "Tak to děláme vždycky."

Zbytek dne Collins strávil na pohovce s osvěžujícími koktejly, zatímco stavební společnost Maxima Olph přivezla materiál a stavěla dům.

Byla to nízká, široká stavba s více než dvaceti pokoji. Ze stávajících okolností Collinsovi vyhovovala. Byla postavena z nejlepšího materiálu podle návrhu Miga z Degay, interiér navrhoval Towigs, bazén Mula a zahradu Vierien.

Večer bylo všechno hotové; malá armáda dělníků si sbalila své nářadí a zmizela.

Šéfkuchař připravil lehkou večeři. Pak se Collins odebral do prostorného, klimatizovaného obývacího pokoje, aby o všem v klidu popemýšlel. Tiše bzučící generátor stál před ním.

Zapálil si doutník a labužnický nasál aroma. Nejprve z hlavy vyhnal názsky jakéhokoliv nadpřirozeného vysvětlení. S tím nemají nic společného ani démoni, ani ďábel. Jeho dům postavily normální lidské bytosti, které se směly a kloaly stejně jako lidé. Generátor byl prostě technické zařízení, pracující podle určitých principů, které on nepochopil a koneckonců ani pochopit nemohl.

Nebo pocházel z jiné planety? Těžko. Sotva by se naučil anglicky jenom pro Collinsa.

Generátor musel být z pozemské budoucnosti. Ale jak se sem dostal?

Collins se znovu opřel a potáhl z doutníku. Nelze vyloučit nehodu, řekl si. Proč by nemohl generátor do minulosti prostě spadnout?

Jak nádherná budoucnost to musí být! Jak civilizovaná! Není třeba nic dělat, na nic myslet. Chvilka a hned to je. Časem by se mohl zřít i červeného knoflíku. Pak už žádnou manuální práci potřebovat nebude.

Přirozeně musí být opatrný. Pořád tu je ten majitel - a další áčka. Ti by se mohli pokusit mu přístroj vzít. Zřejmě jde o kastu s dědickým právem... Koutkem oka zpozoroval pohyb. Zvedl hlavu.

Generátor se chvěl jako osika.

Collins se vztekle zašklebil a přistoupil k přístroji, který obestírala hustá mlha. Zdálo se, že je horký. Snad by pomohl kbelík vody...

Pak si všiml, že se výrazně zmenšil. Nyní měl asi jen 90 kubických centimetrů a stále se scvrkával.

Majitel! Nebo snad lidé třídy A! To musí být ten mikropřechod, o kterém mluvil lesek. Když něco rychle nepodnikne, přístroj se scvrkne v nic a zmizí.

"Dětrehu - Leek!" zvolal Collins. Stiskl knoflík a rychle ucukl. Stroj byl velice horký.

Leek se objevil v rohu pokoje. Tentokrát měl na sobě kalhoty a sportovní košili, v ruce držel golfovou hůl.

"Musí mne pokaždě někdo vyrušit, když..."

"Udělejte něco, probíhej!" křičel Collins a ukázal na generátor, který rudě žhnul a zmenšil se takřka na polovinu.

"S tím já nic nenadělám", řekl Leek. "Má licence platí jen pro časovou bariéru. Potřebujete někoho z mikrokontroly." Sbalil golfovou hůl a zmizel.

"Mikrokontrolu," řekl Collins a natáhl ruku. Rychle ji zase odtáhl. Z generátoru už zbyla jenom třicetimetrová krabička, která světle žhnula. Knoflík, který byl menší než špedlíková klavička, už skoro nebylo vidět.

Collins chvíli pobíhal kolem, pak popadl podušku a přitiskl ji na přístroj.

Objevila se dívka s kostěnými brýlemi, s poznámkovým blokem a tužkou v ruce. "S kým byste chtěl mluvit?" zeptala se klidně.

"Okamžitě mi pomozte!" zahřměl Collins, který viděl, jak se jeho drahocenný přístroj neustále zmenšuje.

"Lituji, pan Vergon je stále na obědě," řekla dívka a opřela tužku o spodní ret. "Odešel. Nemohu ho zastihnout."

"A koho mi můžete sehnat?"

Zalistovala v bloku. "Pan Vies je v Dieg-Kontinuum a pan Elgis se nachází v paleolitické Evropě. Pokud skutečně pospícháte, snad byste mohli zavolat přechodovou kontrolu. Je to sice menší podnik, ale..."

"Oké, přechodovou kontrolu. Zjistíte." Pozornost teď pět obrátil na generátor. Znovu na něj přitiskl sežehnutý polštářek. Nestalo se nic. Pochopil, že přes polštářek to už nepůjde.

Jkamžik zauvažoval, zde se nemá generátoru vzdát. Snad právě teď přišel ten správný okamžik. Dům a nábytek by prodal a zcela určitě by na tom slušně vydělal...

Ne! Nejdůležitější přání ještě vůbec nevyslovil. Jen tak se přece generátoru nevzdá.

Přinutil se nechat oči otevřené, když se dotýkal knoflíku.

Vynořil se hubený muž v ošumělém obleku. V ruce držel něco, co se podobalo velikonočnímu vajíčku. Hodil předmět na zem. Vajíčko se rozbilo - vyvalil se z něho oranžový kouř, který malinkatý generátor vžiku nasál. Zvedl se obrovský oblak kouře, který Collinsa málem udušil. Pak se začal generátor zase pomalu zvětšovat. Brzy dosáhl své obvyklé velikosti; zdálo se rovněž, že je nepoškozený. Starý muž se lehce uklonil.

"Nejsem sice moderní, ale zato spolehliví," prohlásil. Opět se uklonil a zmizel.

Collinsovi se zdálo, že v dálce slyší sopku.

Se zničehnic chvěním klel na podlahu vedle stroje. Prst bolel.

"Ošetři mne," zašeptal přes vyschlé rty a zdravou rukou stiskl knoflík.

Generátor na chvíli zabzučel hlasitěji a pak zamlkl.

Bolest zmizela, a když na prst pohlédl, zjistil, že po popálení není ani stopy - jizva nikde.

Collins si natil ještě velkou sklenici koňaku a šel spát. V noci se mu zdálo, že ho pronásleduje obrovské písmeno A, ráno si však na to nemohl vzpomenout.

Během týdne Collins zjistil, že udělal chybu, když si nechal takovou vilu postavit uprostřed lesa. Musel najmout hodně hlídačů, kteří ho chránili před zvědavci. Ptáci a veverky byli sice roztočili, ale hovořit s nimi se nedalo. Taký se ukázalo, že stromy, ač nádherné, jsou špatnými kumpány při pití.

Collins došel k závěru, že je vlastně odjakživa tvorem městským. Proto se Collins s pomocí přepravní firmy Pauha Minneil Ltd., cestovní kanceláře Jagton a množství peněz, které musely být rozděleny do správných rukou, přestěhoval do jedné malé středosamerické republiky. Tam si nechal postavit velkolepý, prostorný, okázalý palác. Klima zde bylo teplejší a daně nepatrné.

Dům byl vybaven běžnými věcmi - koňmi, psy, pávy, služebnictvem, stráží, hudebníky, množstvím tanečnic a vším jiným, co nemá v žádném paláci chybět. Jen prozkoumáním budovy strávil Collins celé dva týdny.

Nějaký čas šlo všechno jako na drátku.

Jednoho rána přistoupil ke generátoru s nejasným záměrem, že by snad mohl chtít sportovní vůz nebo raději klisničku z prvotřídního chovu. Naklonil se nad šedý stroj a chtěl stisknout červený knoflík.

Generátor před ním couvl.

Collins si chvíli myslel, že má halucinace, nebo že to způsobilo šampaňské, které vypil před snídaní. Udělal krok kupředu a znovu natáhl ruku po knoflíku.

Generátor uskočil stranou a vyběhl z pokoje. Proklínaje majitele a všechny příslušníky třídy A, vyrazil Collins za ním. Snad to byla animace, o níž mluvil Lesk. To však bylo v danou chvíli jedno. Teď potřeboval generátor dohonit, stisknout knoflík a povolat lidi od animace ní kontroly.

Přístroj proletěl halou sledován Collinsem. Sluha, který zrovna leštil masivní kliku u dveří, jen vytřeštil oči a otevřel ústa.

"Zastavte ho!" křičel Collins.

Sluha mu těžkopádně zastoupil cestu, ale stroj se mu šikovně vyhnul a pádlil ke vchodu.

Collins zmáčkl tlačítko a dveře se zavřely.

Generátor zrychlil a prohučel jejich středem. Venku zakopl o hadici, ale hned nabral rovnováhu a vyběhl ze zahrady.

Collins bážel za ním. Kdyby byl jen o kousek blíž...

Náhle generátor vyskočil do výšky. Na okamžik zůstal ve vzduchu a pak zase klesl na zem. Collins se vrhl na knoflík.

Generátor opět uskočil, krátce zasprintoval a znovu se vznesl. Několik sekund visel asi šest metrů nad Collinsovou hlavou - nabral ještě trochu výšku, náhle se divoce zatočil a začal padat dolů.

Collins dostal strach, že po třetím skoku by se generátor na zem nevrátil. Když přístroj nedobrovolně klesl na zem, udělal Collins klamavý pohyb a zmáčkl knoflík.

Tentokrát nemohl generátor uhnout doat rychle.

"Animace ní kontrola!" zvolal triumfálně Collins.

Došlo k malé explozi a generátor zůstal stát klidně na zemi.

Bez sebemenšího náznaku pohybu.

Collinsovo čelo se lesklo potem. Jeho vítězství se stávalo stále těsnější. Nejlépe udělal, když své nejdůležitější přání vyslovil, dokud k tomu má ještě příležitost.

A tak si vyžádal pět miliónů dolarů, tři bohaté ropné prameny, filmové studio, pevné zdraví, dalších pětadvacet tanečnic, nesmrtelnost, sportovní vůz a plemennou klisnu.

Zazdalo se mu, jako by se za ním někdo zahihňal. Ohlédl se, ale nikdo tam nebyl. Vzápětí generátor zmizel.

Zůstal civět do prázdna. Za okamžik zmizel i on.

Když otevřel oči, stál před psacím stolem. Za ním seděl velký muž se zarudlým obličejem, ten, který se kdysi pokoušel proniknout do jeho pokoje. Vůbec nevyvedal rozzuřeně. Spíše rezignovaně, nebo dokonce melancholicky.

Collins chvíli mlčel. Přišlo mu líto, že všechno tak rychle skončilo. Majitel a áčka ho tedy nakonec dostali. Bylo jen pozoruhodné, že jim to trvalo tak dlouho.

"No," rozhodl se Collins začít bez obalu, "tak svůj stroj máte zase zpátky. Co ještě chcete?"

"Svůj stroj?" podivil se muž se zarudlým obličejem. "To není můj stroj, pane. Ani v nejmenším."

Collins se na něho obořil: "Nedělejte si ze mne šoufky, človče! Vy áčka si jenom chcete svůj monopol ohlídat nebo tak něco, ne?"

Muž položil na stůl papír. "Pane Collinsi," řekl chladně, "jmenuji se Flign. Jsem splnomocněnec Ochraně občanské unie, obecně užitečného sdružení, jehož úkolem je chránit lidi, jako jste vy, před chybami."

"Vy nepatříte k lidem třídy A?"

"Máte mylné představy, pane," řekl Flign vážně. "Zařazení do třídy A nemá se společenským postavením nic společného, jak se zřejmě domníváte. Jedná se pouze o odestupování výše kreditu."

"O co?" zeptal se Collins nejistě.

"O odestupování výše kreditu." Flign pohlédl na hodinky. "Nemáme moc času, a proto jen stručně. Nacházíme se v decentní, civilizované časové údobí, pane Collinsi. Naše podniky, průmysl i služby, jsou rozprostřeny ve velkých časových i prostorových vzdálenostech. Generátorová společnost je životně důležitým spojovacím článkem. Obstarává výměnu zboží a služeb. Rozumíte?"

Collins přikývl.

"Na kredit máte přirozeně automatické přednostní právo. Nakonec však musí být vše zapláceno."

Collins to nechápal. Zaplatit? Nebyli tedy tak civilizovaní, jak si myslel. O placení nikdy nebyla řeč. Proč o něm mluví teď?

"Proč mne tedy nikdo nezadržel?" zeptal se zklamaně. "Museli jste přece vědět, že nejsem dostatečně úváruhodný."

Flign potřásl hlavou. "Odestupování kreditu je návrh, nikoli zákon. V civilizovaném světě má každý člověk právo na svobodné rozhodnutí. Je mi líto, pane."

Opět se podíval na hodinky a podal Collinsovi papír, který předtím studoval. "Prohlédněte si účet, prosím, a řekněte mi, zda je to tak správné."

Collins si papír vzal a četl:

palác s příslušenstvím	450 000 000	úvěr. jednotek
služby firmy Maxima Clph.....	111 000	úvěr. jednotek
122 tanečnic	122 000 000	úvěr. jednotek
pevné zdraví	888 234 031	úvěr. jednotek

Zbytek listiny přelétl jen zběžně, celková suma činila 18 miliard úvěrových jednotek.

"Okamžik!" zvolal Collins. "Já za to přece nemůžu! Generátor se objevil v mém pokoji náhodou!"

"Zmíním se o tom," řekl Flign. "Kdo ví, snad budou velkorysí. Za pokus to stojí."

Collins cítil, jak se s ním místnost zatočila. Flignův obličej se mu začal rozplývat.

"Čas vypršel," řekl Flign. "Mnoho štěstí."

Collins zavřel oči.

Když je znovu otevřel, stál na rozlehlé pláni, před sebou viděl nějaké hory. Studený vítr ho šlehal do tváře; nebe mělo ocelově šedou barvu.

Vedle něho stál rozedraný muž. "Tady máš," řekl a podal Collinsovi krumpáč.

"Co je to?"

"Krumpáč," odpověděl muž trpělivě. "A tam nahoře je lom, kde vy a já a ještě další lámou mramor."

"Mramor?"

"Jistě. Pořád se najdou idioti, kteří chtějí palác," poznamenal muž a unaveně se zasmál. "Jmenuji se Jang. Někdy čas budeme pracovat spolu."

Collins nechápavě vzhlédl. "Jak dlouho?"

"Vypočítejte si to," řekl Jang. "Na padesát uvěrových jednotek je stanoven měsíc. Dokud si svůj dluh neodsloužíte."

Krumpáč vypaull Collinsovi z rukou. Generátorová společnost musela neztím zjistit svůj omyl. Je to její vina, že se stroj dostal do minulosti. To nelze neuznat!

"To celé je přece omyl!" vyrazil ze sebe Collins.

"Vůbec ne," odporoval Jang. "Je velmi málo pracovních sil. Někdy se lidé shánějí ausi. Tak jdeme. Po prvních tisíci letech vám to ani nepříjde."

Collins následoval Janga k lomu. Najednou se zastavil.

"Prvních tisíc let! Tak dlouho přece nebudu žít!"

"Ale ano," ujistil ho Jang. "Vždyť jste nesmrtelný, e?"

Ano, to souhlasilo. Přál si to krátce předtím, než generátor zmizel. Nebo že by si stroj vzal někdo proto, že si to přál?

Collinse něco napadlo. Je to zajímavé, ale nemohl si vzpomenout, že by účet, který mu předložil Flign, obsahoval položku nesmrtelnosti.

"A kolik vlastně za nesmrtelnost počítají?" zeptal se.

Jang se na něho podíval a zasmál se. "Nebudte přece naivní." Přicházeli k lomu. "Nesmrtelnost se přirozeně poskytuje jako bezplatná prémie."

Přeložil -der-

Mistr pointy - Robert Sheckley

Robert Sheckley patří k autorům, jejichž povídky nechtějí oslnovat důmyslnými technologickými objevy, nýbrž k těm, jejichž fikce se nadvládě techniky tak trochu vysmívají a zároveň se jí obávají nebo prostě vzpírají. Sami dávají přednost spíše "soft-science", jako psychologii, sociologii, antropologii, atp. A byl to časopis Galaxy, založený v roce 1950, kolem

kteřého se tito "odpadlíci" shromáždili. "Stáej" Galaxy (jak prý býval okruh autorů ironicky nazýván) se rázem stala konkurentem do té doby vládnoucího Campbellova časopisu Astounding, který prosazoval ortodoxní technologickou SF. Oblast tak dostala nový proud, který byl nesporně oživením.

Robert Sheckley přibyl do okruhu Galaxy počátkem padesátých let, krátce poté, co začal science fiction psát. Brzy si získal značnou popularitu a alespoň pro padesátá léta je považován za typického autora Galaxy. Sheckley na počátku tohoto časopisu vzpomíná velmi rád. Každý pátek chodival spolu s Williamem Tennen (Philem Klassesem), Jerry Bixby, Frederickem Pohlem, Algiseem Budrysem a občas Johnem Cagen k šéfovi "stáje", Horaci Goldovi, hrát poker. Horace Gold byl duší Galaxy - poskytoval autorům nápady, zápletky, nejrůznější situace, hulákal na své ovečky celé hodiny do telefonu a často lákal povídky tak, že v pondělí zavolal a zeptal se, zda už má dotýčný na úterý připravenou povídku o čtyřech tisících slovech, která by mu zalepila díru v číslu. Snad to byl trik, nicméně prý úspěšný.

Toto rané období je pro Sheckleyho nejrůznější a také nejpłodnější. Často se dokonce píše, že v padesátých letech trpěl "nemocí plodnosti", která následně vyústila v tvůrčí krizi. Odvrátit ji nedokázaly ani svérázné metody Horace Golda. Stagnace však nepostihla pouze Roberta Sheckleyho, nýbrž celou "stáej" Galaxy. Sheckley (a s ním i mnozí další) krizi překonal a jeho tvorba šedesátých let znamená nový rozkvet tvůrčích sil.

Přesto čtenáři nejraději vzpomínají na povídky z prvního období, odkud jsme také vybrali naše ukázky. Povídky jsou napsány na dobré řemeslné úrovni, nepostrádají vtip ani satirický osten, který dráždí bolavá místa lidského jedince i lidstva jako celku. Centrálním bodem jeho povídek bývá pointa, ke které děj směřuje a již vrcholí. Vzhledem ke kritickému zasazení bývá příběh sám o sobě moralitou, aniž by však byl zatížen explicitně vyjádřenou mravokárnou balastem. Stanisław Lem hovoří o metodě Roberta Sheckleyho jako o inverzi, nebo přesněji o monoinverzi. Dokládá to několika příklady z Sheckleyovy tvorby - např. astronaut hynoucí zimou, který měl vyzkoušet izolační spolehlivý skafandr, se ohřívá u ohně z tepelné izolace skafandru... Inverze je konečkonců patrná i v povídkách, které jsme vybrali. Lem Sheckleymu vytká, že zůstává pouze v rovině formální hry, že má význam a hodnotu v rámci SF, avšak pro vědecké poznání je bezcenná. Oslabení pomyslné vědeckosti jistě omezuje platnost autorových fikcí, nicméně mnohdy umožňuje konkrétnější zpětný pohled do lidského panoptika. Smích, který je výsledkem karambolu fikce a skutečnosti, je někdy shovívavý, jindy božký. Podle povahy příběhu. Treggisova záliba v erotické četbě a její načeckané důlasky přinášejí humor nezávazný, osvobozující, byť tak trochu černý. Zato pointa povídky Cena života, jež má dystopický charakter a širší platnost, už tolik smíchu nevzbuzuje. A tak je tomu v povídkách, negativních utopiích, které vykrešlují neradostnou budoucnost a ukazují tak na rozporné tendence současného vývoje vlastně vždy. Jako doklad může sloužit i jedna z nejlepších povídek A Ticket to Tranai. Hrdina, který se všemožně snaží dostat na planetu Tranai, neboť se dověděl, že tam panuje všeobecná harmonie, po setkání s touto společností a seznámení se s jejími chodem rychle z tohoto znamenitého místa utíká na starou dobrou Zemi. Poměry na Tranai nejsou čirou fantazií bez vztahu k současné realitě. Naopak - Sheckley zde předvádí některé absurdní řešení problémů vlastních lidské civilizaci. Poměry na planetě jsou v některých ohledech pouze kuriózní, jindy nás zamrazí, navíc mnohdy vyvolávají nové otázky i pochybnosti.

Nezáinnost, se kterou se Sheckley přistupuje k vážným problémům lidstva, ale i k samotné science fiction, si získala mnoho příznivců. Ostatně není divu. Vždyť ona nezáinnost je podpráhová důrtipnou konstrukcí a ukončena šachovou koncovkou, v níž je nat dán konec (řečeno s Lemem). S celkovým přístupem autora k SF, s výstavbou jeho příběhů koresponduje v neposlední řadě i Sheckleyův

hrdina: obyčejný, chybný člověk.

K vrcholům tvorby Roberta Shackleya patří povídky *Seventh Victim* (duben 1953), *Warm* (červenec 1953), námi představená povídka *Something for Nothing* (červen 1954), *Hunting Problem* (září 1955) a celé soubory: *Untouched by Human Hands* (1954) - do nichž byla zařazena i povídka *Cena Života* (*Cost of Living*) a která byla vybrána Josephem D. Olanderem, Frederickem Pohlem a Martinem Greenbergem do jubilejní antologie ke třicátému výročí založení *Galaxy* -, *Citizen in Space* (1955) - zde najdeme příběh *Něco za nic* (*Something for Nothing*) -, *Pilgrimage to Earth* (1957), *Notions: Unlimited* (1960) - odkud pochází povídka *Čas krmení* (*Feeding Time*). Z novějších prací jsou pak ceněny povídky souboru *Can You Feel Anything When I Do This?* (1971) a román *Dimension of Miracle* (1968).

Povídky Roberta Shackleya jsou v oblasti science fiction oavězním, jejich účinek je blahodárny. Můžeme v nich najít inteligentní zábavu, stanovisko k realitě, občas i hodnotný kritický pohled na lidstvo. Nutno přiznat, že zábava má vřeh, že umělecká hodnota ve srovnání např. s Bradburym, který rovněž vyjadřuje své znepokojení nad vývojem lidské civilizace v dystopických vizích, Shackleymu chybí. Chybí mu nejen poetičnost zobrazení, ale především hlubší analýza. Autorovi jeho mistrovské pointy spíše škodí, jestliže příběh zůstává na úrovni glaušující anekdoty. Přesto nelze jeho tvorbu přejít se zlehčujícími mávnutími ruky. Shackleovo umění vynikne zvláště ve srovnání s některými domácími pokusy o humoristickou SF, jež bývají mnohdy špatně nasazenou maskou, která má zakrýt slabší orientaci autorů nejen v technických oborech. A konečně inteligentní zábava je stále nedostatek.

Životopis Roberta Shackleya:

Robert Shackley se narodil 16. července 1918 v New Yorku, vyrůstal však v malém městě Maplewood v New Jersey. Začal psát již ve škole, což ho vedlo k předsevzetí, že se později stane spisovatelem. Po ukončení střední školy se vydal do Kalifornie, kde vystřídal nejednoznačnější povolání: dělal úhradníka, prodavače prediků, rozvážel mléko, pracoval jako barman i jako šéfkuchař. Po několika měsících se vrátil stopy do New Jersey a nastoupil vojenskou službu (1946-1948), kde se brzy stal redaktorem časopisu jednotky, později byl výplatčím a službu ukončil jako kytarista tanečního orchestru.

Pak studoval na Newyorské univerzitě angličtinu, psychologii a filosofii, vedle toho navštěvoval veřejné spisovatelské kursy a začal psát povídky. Univerzitu opustil s titulem Bachelor of Arts a nastoupil jako hutní asistent do letecké továrny. V roce 1952, kdy mu byla otištěna první povídka, se dal na dráhu profesionálního spisovatele. Po letech strávených v New Yorku žil v Ibizi, tři roky pak bydlel v Londýně, kde pracoval jako redaktor literární části časopisu *Omní*. V roce 1980 se vrátil do New Yorku, aby napísal nový román a přednášel na univerzitách. Po velmi plodných padesáti letech práce jen píše poněkud méně.

Napsali o něm:

Robert Shackley je v science fiction kazimírem č. 1.

Kingsley Amis

Je zřejmě nejvybíravějším autorem - a tuctu cest si vybere vždy tu nejoriginálnější.

Alfred Bester

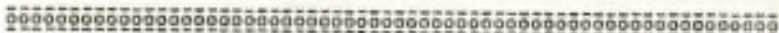
Shackley v nejlepší formě je druhem "Voltaire se sodou". Jeho nihilismus perli jako šampaňské.

Brian W. Aldiss

Vybraná bibliografie:

Untouched by Human Hands (1954)
Citizen in Space (1955)
Pilgrimage to Earth (1957)
Immortality Inc. (1959)
Notions Unlimited (1960)
The Status Civilization (1960)
Calibre 50 (1961)
Dead Run (1961)
Live Gold (1962)
Journey Beyond Tomorrow (1962)
Shard of Space (1962)
The Man in the Water (1962)
Whith Death (1963)
The Game of X (1965)
Mindswap (1966)
The 10th Victim (1966)
Dead Line (1967)
Dimension of Miracles (1968)
The People Trap (1968)
Can You Feel Anything When I Do This? (1971)
- s úvodem Roberta Conquesta
Options (1975)
The Alchemical Marriage of Alistair Crompton (1978)
Futuropolis (1978)
The Robot Who Looked Me (1978)
The Wonderful World of Robert Shackley
After the Fall (1980)
Dramocles, An Intergalactic Soap Opera (1983)
Is That What People Do (1984)

Jan Schneider

ROMÁN NA POKRAČOVÁNÍ - ROMÁN NA POKRAČOVÁNÍ - ROMÁN NA POKRAČOVÁNÍ - ROMÁN

Ve fanzinu Interkom pražského SF klubu Spektrum vydaného v prosinci 1985 se objevila zpráva, že fanzin olomouckého klubu FUTURUM se zaměřuje na vydávání starých vzácných knih. Vzhledem k tomu, že toto naše číslo je vskutku prvním a tím pádem si veškerou tradici teprve vytváříme, předběhla zmínka skutečnost opravdu milovými kroky. S ohledem na to, že ji přinesl fanzin SF klubu, je to v pořádku, protože zahledění do budoucna je tady na místě, přesto nás tato zmínka trochu zaskočila. Z technických důvodů totiž v tomto čísle ještě román na pokračování vycházet nezačne, ale když už nám byla takto hozena rukavice, budiž. Bereme tento plán (který jsme skutečně vymysleli při předběžných poradách o zaměření našeho fanzinu) definitivně za svůj a touto cestou rádi slibujeme, že v druhém čísle Černé akfínky opravdu objevíte první stránky velice vzácné knihy E.R. Burroughse "Caprona, země divů", vydaná v ČSR roku 1926.

Aby však zklamání těch, kdo by eventuálně čekali Capronu už v tomto čísle, nebylo tak velké, rozhodli jsme se operativně zařadit všechny nám známé údaje o autorovi, jak je podle přednášky Ondřeje Neffa volně zpracoval Pavel Konečný.

EDGAR RICE BURROUGHS

se narodil 1. 9. 1875 v Chicagu a zemřel 19. 3. 1950 v Encinu v Kalifornii.

Jeho otec byl majorem a vlastnil továrnu na baterie. Rodiče přihlásili mladého Burroughse do dívčí školy, což velmi nelibě nesl.

Roku 1889 ho bratr vzal na svůj ranč, kde se Burroughs stal specialistou na krocení divokých koní a naučil se i obstojně kreslit.

S problémy vystudoval vojenskou akademii a usiloval o přijetí do elitní vojenské akademie ve West Point (mezi jeho ručiteli byli mimo jiné i Theodore Roosevelt a poslanec Wilson). Přijet však nebyl a proto odchází k 7. kavalerii. Po dvou letech se hlásí na kreslířskou akademii, ale protože tam odmítá kreslit cokoliv jiného než koně, odchází a otvírá si obchod s novinami, kde zároveň vyvolává filmy.

Po neúspěšném pokusu stát se instruktorem čínské armády se kolem roku 1905 pokouší dolovat zlato. Pak se stává policistou, poté pracuje u firmy, která vyrábí perofiziky a kolem roku 1911 začíná psát (údajně náhodou, protože je trápen nespavostí).

Uved jeho první kniha, která později vyšla český pod názvem "Princezna z Marsu", slaví slušný úspěch. Na pokračování vychází v magazínu "All Story".

V té době mění E.R.B. zaměstnání a věnuje se poskytování rad byznysem. Ovšem moc úspěchů v tomto oboru nemá.

Na objednávku vydavatele píše za 25 dní dílo ve stylu Scottova Ivanhoe "Pesec Torn" (pod pseudonymem Normal Bean). Když mu vydavatel nabídne jen 100 dolarů, odmítne, dílo přepracuje a prodá magazínu "New Story" za 500 dolarů. Úspěch slaví jeho vytrvalost.

Dne 1. 12. 1911 začal E.R.B. psát svého "Tarzana z rodu opů", který ho později nejvíce proslavil. Za vzor mu posloužila Kiplingova "Kniha džunglí", dále Haggard s objevením tajemné exotické Afriky a konečně legenda o Romulovi a Removi. Sam Kipling o Burroughsovi řekl: "Je to génius, který zkouší, jak špatnou knihu lze napsat, aby mu ještě prošla!" V Tarzanovi je mimochodem zoologická chyba, objevuje se tam tygr, který pochopitelně v Africe nežije. E.R.B. tuto chybu přiznává nerad.

Tarzan začal vycházet na pokračování v magazínu "All Story" v říjnu 1912. Pro stejný magazín píše o rok později i druhý díl martanských epopejí "Bohové na Marsu".

Po neúspěšném pokusu vydat Tarzana knižně píše jeho druhý díl pod názvem "Tarzanovy šelmy". Ten vychází v magazínu "Astounding Stories" za honorář 1000 dolarů.

Ze 100 dní píše SF román "Číslo třináct", který později vychází pod názvem "Muž bez duše". Je to příběh šíleného lékaře.

který tvoří umělé bytosti. Děj je propleten neustálými šervátkami pirátů, Malajců a lovců lebek.

Mned vzápětí píše třetí díl své martanské trilogie "Pozemšťan vojevůdcem na Marsu". Tato trilogie se později stane významnou součástí americké SF tradice.

Roku 1913 se stává profesionálním spisovatelem, přesouvá se s manželkou a dětmi do Kalifornie. Zároveň se ovšem dostává do finanční tísňe. Podle svých vlastních záznamů zjišťuje, že za rok 1913 napsal celkem 413 000 slov a 1200 stran.

V roce 1914 píše příběh "Věčný milenec". Jde o dobrodružství neandrtálce, který zamrzne do ledu, v daleké budoucnosti rozmrzne, zamiluje se, ožení a s manželkou se vrací blíže neurčeným způsobem do paleolitu. Pozoruhodné na tomto příběhu je zejména to, že si hrdinové zajdou na návštěvu do Afriky k Tarzanovým. To je ostatně pro E.R.B. typické - jeho postavy z různých románů se spolu zcela bez zábran stýkají. Má dokonce v úmyslu poslat Tarzana na Mars, ale to nakonec neuskuteční.

Ve stejném roce píše i dílko - kompilaci - "Šílený král".

Roku 1915 píše třetí díl Tarzana, který vychází v "All Story" za honorář 2500 dolarů.

Zato čtvrtý díl "Tarzan a klenoty z Oparu" z téhož roku má jen malý úspěch.

Rovněž čtvrtina epopeje "Za třicátým" je napsána ve stejném roce. Je bohužel napsána velmi chvatně, což se projevilo na kvalitě. Jde zde o svět po poslední válce, kdy je od sebe východ a západ oddělen železnou oponou - třicátým poledníkem. O třicet let zde E.R.B. v námetu předběhl Orwella.

V období 1. světové války se uchází o místo válečného korespondenta. Když neuspěje, navrhuje alespoň reformu armády, při níž předpokládal roční úsporu 600 milionů dolarů.

Od roku 1914 se snaží prosadit zfilmování Tarzana. Po dlouhém odmítání je přece jen roku 1917 natočena skromná verze "Chlapec a lev". Ve filmu chlapec po ztroskotání lodi ztrácí paměť a spřátelí se s lvem.

Roku 1919 píše pod vlivem VŘSR knihu "Pod rudým praporem". Odehrává se v Americe roku 2016, kdy zde vládne Julian 9., radák z chicagské komuny 31. sovětu. Přestože tato kniha není zrovna prosovětská, byla přece odmítnuta. Jakákoli představa bolševické Ameriky byla pro tehdejší čtenáře v USA nepřijatelná.

V rozmezí let 1922 - 1925 píše E.R.B. trilogii "Muž z Měsíce", "Dívka z Měsíce", a "Rudý ještěb". Objevují se zde krutí nájezdníci z Měsíce, světová válka v roce 1967, sekta myslitelů, prvky převětšování a barbarizace Ameriky.

V tomto období vznikly i knihy "Země, na níž čas zapomněl" a "Tarzan nepřemožitelný" s výraznými protiněmeckými aspekty (což vyvolalo v Německu proti E.R.B. silnou kampaň).

Do stejného období patří i kniha "Caprona, země divů" (která začne v našem fanzinu vycházet na pokračování - pozn. redakce) ve které je protiněmecký tón už značně zmírněn.

V roce 1925 vydává Hugo Gernsback v magazínu "Amazing Stories" už 6. díl martanského cyklu "Podivné dobrodružství na Marsu".

Rok 1929 znamená v díle E.R.B. výrazný začátek nových témat. V té době totiž ztrácí své dosud monopolní postavení v žánru SF. Pod tlakem konkurence například ustupuje od záměru přenést své hrdiny na Venuši. Zaměřil se proto na svět uvnitř zeměkoule a to v knihách "Dana z Pellucidaru" a "Tarzan a Pellucidar".

Přichází období, ve kterém E.R.B. postupně bohatne. Má m.j. farmu nazvanou "Tarzana" a zakládá společnost "ERB Corporation", která existuje dodnes.

V roce 1931 přece jen píše knihu "Piráti z Venuše". Na rozdíl od Marsu, na nějž se hrdinové předchozích knih dostávají tak, že k němu prosebně vztáhnou ruce, slouží zde jako dopravní prostředek raketa. Díky obsahuje zajímavé zbraně: děla, lesery a paprsky.

O rok později vzniká druhý díl venušanské trilogie "Ztracen na Venuši".

Roku 1934 vznikají vesměs slabší knihy: "Meče na Marsu", "Zpět v době kamené" a "Carson z Venuše" (zde paroduje nacistický pozdrav).

V knize z roku 1938 "Syntetičtí lidé na Marsu" se objevuje klonování.

Roku 1939 nabízi společnosti Metro Goldwin Mayer scénář na film "Heil Hitler". Odráží se v něm pro Burroughse typická určitá prostoduchost - dvanáct generálů odstraní Hitlera, nahradí ho dvojníkem a ten začne konat dobré skutky (mimo jiné vrátí Sudety ČR).

Léta 1939 až 1940 jsou počátkem úpadku Burroughsovy tvorby. Spolupracuje s magazínem "Fantastic Adventures" a pokračuje v záplavě tarzenských příběhů: "Tarzan a šílenec", "Tarzan a vyvrženci", "Tarzan a cizinecká legie". Dalším dílem pellucidarských příběhů je jeho "Země hrůzy".

Kniha "John Carter a obři na Marsu" z roku 1940 je kupodivu poměrně kvalitní, přestože má E.R.B. v té době značné potíže s alkoholismem. V knize, na níž spolupracoval se svým synem Jackem, se objevují syntetičtí lidé a válečný obr Jugo, sestrojenci z 10.000 Martanů a bílých opic, který je řízen pomocí krátkovlnné v sílačky.

Stejný rok je i začátkem nového cyklu - "Za nejzazší hvězdy". Ličí zde 450.000 světelných let vzdálený sluneční systém, na nějž se hlavní hrdina, pilot, přenesl v okamžiku své smrti. Kniha konzuloval s astronomem.

Také "Kostliví muži na Jupiteru" spadají do tohoto období.

7. 12. 1941 je E.R.B. svědkem japonského útoku na Pearl Harbor. Strává se válečným korespondentem v zázemí. Stále se potýká jak se svým, tak i s manželčiným alkoholismem.

Roku 1948 píše čtyři novely "Llana z Cathoru" s ilustracemi svého syna a 19. 3. 1950 umírá.

Nová vlna zájmu o jeho dílo vzniká v šedesátých letech. Mezi jeho nadšené fanoušky patří například Ray Bradbury. Ten o něm říká: "Jsem paradoxní bytostí, které by chtěly sedět u ohně a vyprávět si - jenže svět, ostatní tvorové (bezprostředně praktičtější než jsme my) a celý vesmír kolem nás to chce jinak - musíme umírat, abychom žili. Před námi to dělali průkopníci a my je budeme napodobovat na Měsíci, na Marsu, budeme uléhat na hřbitovech mezi hvězdami a tím hvězdy zúrodníme.

To všechno nám E. R. Burroughs říká přímo a jednoduše v pojmech rasové krve a animální paměti - pokaždé když Tarzan skočí do větví a Carter se řítí vesírem.

Pana Verna obdivujeme a aktivujeme - ale nezdá se vám trochu moc zdvořilý?

Mohlí jsme mít rádi Verna, Kiplinga, ale milovali jsme, zbožňovali jsme a šíleli jsme nad díly pana Burroughse. Vyspěli jsme intelektuálně, samozřejmě - ale naše krev si to stále pamatuje; jistě část naší duše je tam nahoře v korunách stromů, houpá se na líánách a zápasí v přítmí s opicemi!"

pk

KNÍHY E. R. BURROUGHSE PŘELOŽENÉ DO ČEŠTINY:

Bohové na Marsu (1926)
Caprona, země divů (1926)
Do středu Země (1927)
Pozemšťan vojvodcem na Marsu (1928)
Princezna z Marsu (1927)
Tarzan I. (1920)
Tarzanův návrat II. (1920)
Tarzanovy šelmy III. (1920)
Tarzanův syn IV. (1921)
Tarzan a klenoty z Oparu V. (1921)
Tarzanovy povídky z džunglí VI. (1921)
Tarzan nepřemožitelný VII. (1922)
Tarzan mezi opicemi (1922)
Tarzan a zlatý lev (1926)
Tarzan - 1. Syn divočiny (1937)
 2. Vězen pralesy (1937)
 3. Návrat z džungle (1937)
 4. Lovce z vrcholků stromů (1937)
 5. Veliký Bwana (1938)
 6. Zkrocené šelmy (1938)
 7. Pán lvů (1938)
 8. Leopardí muž (1939)
 9. Lidé v jeskyních (1939)
 10. Trpasličí muži (1939)
Tarzanova dobrodružství v džungli (1939)
Yhuvia, děvče z Marsu (1928)
Vražedná šachovnice na Marsu (1929)
(zpracováno podle Superseznamu)

ÚVÁHY - ESEJE - GLOSÝ - FEJETONY - RECENZE - MEDAILONY - STATI

Úvaha řadového čtenáře SF:

K E Č T E N Í S E S L O V N Í K E M ?

Míněn je slovník cizích slov. K otázce mne vede poznatek, že část autorů SF literatury se ve své tvorbě nevyhýbá, a zřejmě ani nechce, zbytečné přemíře výrazů cizojazyčného původu nebo ryze odborného charakteru. Nechci samozřejmě polemizovat se závažným posláním odborné terminologie, ovšem na místě k jejímu používání vhodném a především určeném, tedy v odborné literatuře. Považuji však za silně diskutabilní dosahovat originalnosti nebo zdání kované vědeckosti v SF tvorbě za cenu neúměrného zhušťování výrazive, které je pro běžného čtenáře obtížně stravitelné a nezřídka ho i odradí od jinak dobrého díla. Je třeba mít na paměti, že SF literatura není určena výlučně

úzkému okruhu nadšených zájemců, kteří už díky svému koníčku mají výrazně rozšířen registr odborné a cizojazyčné terminologie. Nelze totiž opomíjet významné poslání tohoto druhu literatury: vzbuzovat ve čtenářích zájem o vývoj lidstva, o vědeckotechnický pokrok a o další zájmové oblasti SF, a v neposlední řadě také přispívat k formování jejich vědeckého světového názoru. Domnívám se, že tak závažné cíle nejlépe splní především tvorba co nejrozsáhlejšího širokého okruhu komentů. Pro ilustraci dosavadních myšlenek jeden citát: "Duch neustále ponořený v materii humanistické zkušenosti, a tím entropocentrický, se může nakonec smířit s vizí kreace jako žartem poněkud makabrozním." (St. Lem, Pánův hlas, Svoboda, Praha 1981, str. 226.) I s odhlédnutím od osoby samotného autora ukázky, na jehož výkvyv v kvalitě tvorby poukazuje např. Boris Strugackij, uvedený citát mívá zpět na titulce. Do protikladu lze postavit kupříkladu dílo Arthura C. Clarke, jinak autora výsoce odborně vzdělaného. Ačkoliv se občas zabývá i problémy značně teoreticky náročnými, s elegancí dokonalého pedagoga dokáže se s nimi mistrovsky vypořádat, aniž by se musel uchýlit k nadbytku čtenářsky náročné terminologie (např. v povídce Meelström II ze sbírky Zpráva o třetí planetě, Práce, Praha 1982, str. 27-42.)

Moje úvaha nebyla míněna jako dogmatická a absolutně objektivní, spíše by měla posloužit jako podnět k diskusi či k zamyšlení.

JE SEXMISE SEXY ?
(All noise & tom)

do něj, horlivě uvaděčka dala povel k promítání a bylo po všem. Film už se sestavit nedal. Navíc aparatura slobila, takže překlad nebylo skoro slyšet, a i když reakce publika byly bouřlivé, nemohlo to setřit celkový rozpačitý dojem, který jsme z toho všeho měli.

Když se ovšem milosrdný čas postaral o uhlazení ostnů a já si zašel na film znovu a po čase ještě jednou, začalo mě zajímat, co vlastně způsobuje, že má Sexmise tak jednoznačný a evidentní úspěch. A to zjevně i u lidí, kteří srovná k vysnavačům žánru SF nepatří.

A tak vznikla má soukromá úvaha. Nikomu ji nevmucuji, nemusíte s ní souhlasit, ale přesto ji vyslovím:

Mohou se to nahatě slečny. A název. Název seujme, nahatě slečny přítálmou pánské osazenstvo, které tam pod pláстикem uměleckého zážitku posvě své partnerky. A teprve tam, na místě, s údivem (a pochopitelně příjmem) zjišťují, že tam nejde jen o zážitky - řeči bych - estetické (neboť slečny jsou, vesměs velmi pohledné), ale že jde o skutečně perfektní legraci se skvělými hereckými výkony zejména obou protagonistů. A publikum se baví, publikum hýká, publikum řve smíchy a na konci zjišťuje, že mu utkvěly v myslí mnohem podstatnější věci než lépe ženy. A to je dobře. A navíc - pokud sledují nějaký článek SF klubu - je to perfektní popularizace fantastiky.

Celá věc se dá ovšem brát i opačně - pokud někdo k smrti nasmáčí SF žánr, je přesvědčeným melancholikem a do kina na tento film náhodou přece jen přijde, zbývají mu pořád ještě - nahatě slečny...

Pokud bude líbo, připojuji pár myšlenek režiséra filmu Juliusze Machalského. Přeložil jsem je z polského časopisu Filmowy Serwis Prasowy z roku 1984. Myslim, že ještě u nás nebyly publikovány.

"O scénáři Sexmise jsem uvažoval už po napsání scénáře Vaban-ku roku 1977. Původně měl být určen pro televizi. Nápad dozrával, ale mezitím vzniklo v Polsku několik filmů toho druhu. Po jejich zhlédnutí jsem dospěl k závěru, že touto cestou už se dál jít nemůže a že musím natočit něco nového, něco, co by mě během práce opravdu zajímalo. Realistické filmy byly pro mě málo atraktivní.

Musel jsem samozřejmě vycházet z našich technických možností. Získal jsem však avšak tým spolupracovníků, jejichž hlavní zásluhou mohl film vůbec vzniknout.

Při přípravě scénáře jsem se zaměřil hlavně na závěr filmu, který musel být maximálně překvapivý. Proto jsem se snažil vymyslet maximum falešných stop. Snažil jsem se také, abych vytvořil p o l s k é sci-fi. Odtud se vzaly různé drobnosti, které nejsou ve filmech toho typu obvyklé (např. kbelík, pohozený ve sterilní chodbě, stávající se později východiakem burleskního gagu, galoshe s lahvi "jabčásku" atd.). Z toho vyplývá, že se to má udát konkrétně v Polsku, sice po letech, ale u nás. V tomto budoucím světě přece musí být také nějaké nedostatky. Chtěl jsem také, aby se Sexmise lišila od filmů například amerických, kde vše je skvělé, perfektně funguje a není místa na nedokonalost.

Co se postav týče, vymyslel jsem si dva hrdiny. Hlavním měl být Max, ale když jsem psal scénář, neměl jsem na mysli konkrétní Jerzyho Stuhra. Páhem psaní jsem se však náhodou sešli a mě na jedinou došlo, že jen on jediný se na to hodí. Podle mého původního záměru měl mít Max více podobu krásného chlapáka, ale od Stuhra jsem očekával něco jiného - nečekané herecké nápady, na které není divák připraven.

To samé platí o postavě Alberta hrané Olgierdem Łukaszewiczem, který zase naopak obvykle hrával šlechtěného romantického bohatýře a nikdy nehrál ve veselohře lyrického popletu, který se stává protiváhou impulzivnímu a přímočarému Maxovi.

Při takové konstrukci mužských postav jsem jim nechtěl stavět konkurenci v postavách ženských, neboť ženský svět měl být homogenní a jednolitý.

Mezi autory scénáře se objevuje i jméno československého scénaristy Pavla Hajného. Sexmise měla původně skutečně být čs-polským koprodukčním filmem. Hajný psal současně českou verzi mého scénáře, z které jsem použil několik situačních nápadů a dialogů. Ke spolupráci však nedošlo a myslím, že je to zřejmě dobře, protože aspoň tu obrovskou námahu produkční, organizační a technickou, kterou Sexmise znamenala, je možno připsat výlučně polské kinematografii.*

Vladimír Čech

INFORMÁTOR MNE DONUTIL

svým neodbytným připomínáním potřeby příspěvků pro fanzin, abych překonal vrozený ostych a pustil se do práce, které uvyklý nejsem. Naštěstí když píšu, tak nekoktám.

Kritika? Snad příliš silné a resolutní slovo, ale spokojme se s dojmy a názory. Na co? No přece na záslužný počin, jímž je vydání sbírky so-fi povídek VZJCE NARUBY z pera Ondřeje Neffa. Abych se pustil do celého esejce, na to se necítím. Ostatně mně z duše a zcela vzorně to učinil člověk - tomu povolaný, Jaroslav Veis, a netřeba k tomu co dodávat. Co ale říci a třeba na "Tejvětší vodvaz v dějinách swangu"? Pro mne jednak zábava a popukání (pocem, týmak, jásmák*) a jednak seriózní a uvážlivý náhled na problém sám o sobě dost závažný, a to všechno dovedně zabaleno do kouzelného, pop-artového hávu. Že by starší zkontatěři dospěláci mohli pohoršeně zvedat prst nad výrazivou hrdinů? Pak jim doporučme povídku "Pomník", ať si na Neffa můžou vsít rovnou klasice. Ne pro konkrétní použitá slova, ale pro nápad sám a jeho "nemravný" popis vůbec. Jenže Neff vulgarismů užívá zcela v mezích stylu povídky a jsou dokonce nezbytné. V dalším odkazují na Baškových doslov ke Švejkovi. Nedokážu si pročtě představit Grapo Wolinskiho jak mlátí pěstí do obrazovky a k tomu volá: "Kam jste se poděli, vy zlotřilci?"

Připomeňme si ještě perfektní konstrukci povídky "Bílá hůl ráje 7,62" nebo "Zrcadlo". A také lahůdkový jinotaj absence titulního dílka, ukrytý v povídce "Muž, který ví". Když už jsem v tom připomínání, tak v souvislosti s povídkou "Hádanka" poukazuji na filmový scénář Stanislava Lema "Propletenec", kde je obdobná idea dovedena ad absurdum. Jenže jinak, nikoli ne-fovsky. Co říci na konec? Kničku jsem přečetl v jednom týdnu dvakrát. A budu se k ní rád vracet.

-jan-

Josef Nesvadba šedesátiletý

19. června letošního roku se dožil šedesáti let klasik současné české science fiction, pokračovatel arbesovsko čapkovské tradice vědecké fantastiky, MUDr. Josef Nesvadba. Debutoval jako překladatel Coledridgova Skládání o starém námořníkovi (1946), napsal několik her, nejvýrazněji však na sebe upozornil především souborem povídek Tarzanova smrt. To bylo v roce 1958. Rázem začala kritika o mladém autorovi psát jako o "logikovi povídek", o "epickém talentu". Že nešlo o uznání předčasné dokázal i v dalších povídkových knihách, které vyšly pod názvy Einsteinův mozek (1960) a Výprava opačným směrem (1962). Jeho příběhy nezaujaly jen domácího čtenáře, nýbrž byly přeloženy do několika jazyků a získaly si uznání i v anglosaských zemích, kde se neanglicky píšící autoři prosazují jen těžší. Dokladem uznání tvorby Josefa Nesvadby je zařazení výboru The Lost Face: Best Science Fiction from Czechoslovakia (Taplinger, 1971) mezi význačná díla poválečné světové science fiction.

Pozdější tvorba Josefa Nesvadby se odklání od ortodoxně pojímané SF a ubírá se směrem k tzv. fantastické literatuře faktu - jak svou tvorbu nazývá sám autor. Jmenujme alespoň romány Dialog s doktorem Dongem (1964), Jak přestírat smrt (1971). Tajná zpráva z Prahy (1979), soubory novel Ridičský průkaz rodičů (1979) a Minehava podruhé (1981). V těchto dílech vystupuje do popředí autorovo hledání pravdy v složitých situacích jedince i společnosti. Nesvadba odmítá nepravdu, mýtus, proto polemizuje s Danikenem a jinými, kteří vědeckou pravdu nerespektují.

Celá tvorba Josefa Nesvadby se vyznačuje diagnostickým přístupem, viděním chirurga duší i společenských jevů. Tomu odpovídá potlačení emotivní stránky ve prospěch věčnosti, provázené suchým humorem a jemnou ironií, která se jeví účinnější v povídkách a románech, kde je fantastika vsazena do konkrétních společenských souvislostí a neomezuje se pouze na problémy jednotlivců.

Civilní profese psychiatra, která ovlivňovala Nesvadbovu uměleckou metodu od samých počátků, si v posledních letech podrobila tematiku i fabuli děl (Ridičský průkaz rodičů, Minehava podruhé). Hledání identity člověka, ať už zcela zdravého nebo psychicky labilního jedince, se stává centrem autorovy tvorby.

Josef Nesvadba se věnoval rovněž spolupráci s filmem (mj. Zabil jsem Einsteina, pánové, 1969; Slečna Colem, 1972; Zítřka vstanu a opáším se čajem; 1977), kde vědecká fantastika podléhá komediálnosti příběhů. Mimoto pracoval rovněž pro rozhlas a televizi.

Je velkou zásluhou Josefa Nesvadby, že v posledních letech došlo k mohutnému rozmachu SF u nás. (Že je to rozmach někdy až překotný, není jeho vinou.) Nejen, že jeho dílo působilo jako inspirační zdroj pro mladší autory, jeho zásluhy spočívají i v oblasti organizační, když z jeho popudu vznikla a pod jeho vedením pracuje sekce pro vědeckofantastickou literaturu při Svazu českých spisovatelů.

Závěrem nezbyvá, než popřát do dalších let Mistru Nesvadbovi mnoho zdraví, spokojenosti a dalších tvůrčích úspěchů. Činím tak nejen za sebe, ale i za všechny členy olomouckého klubu SF Futurum.

Jan Schneider

ZAJÍMAVOSTI A POSTŘEHY

s besedy s Ondřejem Neffem v Olomouci dne 5. 12. 1985, jak je zachytil Oleg Rmilica:

Zpráva, že Vlastivědné muzeum v rámci muzejních čtvrtků pořádá besedu s Ondřejem Neffem (dále ON), nás potěšila. Na akci se sešlo 8 členů klubu - převážně aktivní základna klubu - a pár desítek dalších zájemců.

ON nebyl na besedu speciálně připraven - improvizoval.

Začal o ing. Drbalovi, vynálezci pyramidy na broušení žilettek. Od něj se dostal na různé nevysvětlitelné jevy a na dianetiku. (t.j. uvolnění sil držících v člověku, vitálních sil, parapsychologických vlastností).

Dále chvíli ON hovořil o SF všeobecně, což je užitečné připomenout:

Neorganizované SF hnutí začalo počátkem 30. let kolem amerického časopisu "Amazing stories", redigovaného Hugo Gernsbackem. Uvěřejňoval i adresy pisatelů, čímž jim umožňoval vzájemný kontakt. H.G. vymyslel i název science-fiction a dnes je na jeho počest cena o nejlepší anglo-americkou SF nazvána "HUGO". Koncem 30. let začíná organizované hnutí.

Své klubové časopisy nazývají příznivci SF "fanzin", což je analogie termínu "magazin". Obec aktivních zájemců o SF se nazývá "fandom", což je zase slovní hříčka, odvozená od slova "kingdom" (anglicky království).

ON se zmínil i o E.R. Burroughsovi (o něm podrobněji na jiném místě - pozn. redakce). Byl to autor plodný, ale nelámající si moc hlavu a technikou a vědeckou hodnověrností. V jeho dílech se dějí až neuvěřitelné náhody.

Pak se rozproudila diskuse, z níž vyjímám:

- - - Jaká je úroveň čs. fandomu vzhledem k světovému?

ON: FLR vydává malofesetem knížky a má svůj celostátní časopis Fantastyky. MLR je rovněž na vysoké úrovni. SSSR je podporován Komsomol. vydává časopisy, (např. Uralský sledepyt, Technika mladeži apod.), existují sd. knižní edice. Avšak ani u nás se nemáme za co stydět - f. uznají slušnou úroveň. Byla xeroxem rozmnožena první kniha. Jmenuje se Lety zakázanou rychlostí a jde o antologii současných zahraničních autorů.

- - - Co se chystá z překladů anglo-americké literatury?

ON: Má vyjít Luna od Franka Herberta. Má 800 stran a je to podle mě konečně nudná SF. Skončil jsem na 300. stránce. Znáš jediného člověka, který to dočetl. Musela to být nějaká zvláštní situace, snad přísnice...

- - - Proč se to tedy překládá?

ON: Protože je to slavný! Úroveň našich překladatelů je ale výborná. Je ovšem problém, co překládat. Klasici jsou už překládání novými autory. Já jsem pro to, aby se nejdřív přeložila základní díla klasiků, kdežto např. J. Veis je pro nové, moderní autory.

- - - Teď píšete knihu Všechno je jinak?

ON: To by bylo smutné, kdybych ji psal. Má vyjít v roce 1986 a odevsdl jsem ji do tisku před třemi roky. V roce 1988 ovšem vyjde velká encyklopedie SF, kterou pořádám.

- - - Je nějaká možnost vzniku edice SF u nás?

ON: O našem uvažují v Odeonu. SF ovšem sluší paperback. Je problém, že zájem o SF je nevypočitatelný a rikdo nebude riskovat ležáky. Je tedy vyloučeno, aby někdo založil edici o 10 - 12 knihách ročně. Takže zatím jde jen o hypotézu.

- - - Co antologie SF u nás?

ON: Vojta Kator v MF pořádal minulou antologii, čímž se velice zasloužil o renesanci SF u nás. Ivo Železný ve Svoobodě ho chtěl tloušťkou přetrumfnout.

uzavřenou společnost SF. Svou poslední povídku napsal pro soubor Hariana Ellisons Médes: Harlanův svět. Spisovatelův portrét a snad i pár povídek připravíme pro příští číslo fanzinu.

Po dvacáté byla 4. května 1985 v hotelu Warwick v New Yorku udělena cena sdružení Science Fiction Writers of America (SFWA), tzv. Nebula. Za nejlepší román předešlého roku ji obdržel mladý kanadský spisovatel amerického původu (z USA odešel, aby nemusel sloužit v armádě) William GIBSON. Jeho román Neuromance, plný děje a fantazie, byl kritiky přirovnáván k rané tvorbě Alfreda Bestera.

Druhou Nebulu svého života získal známější John VARLEY, autor, který kvalitní povídky a romány píše více než desetiletí. Cena mu byla udělena za novelu Press Enter, která se zabývá problematikou computerů, podobně jako Gibsonův román.

Nebulu získala i jedna z mála černošek mezi autory SF, Octavia BUTLEROVÁ, za povídku Bloodchild. Za nejlepší krátkou povídku byla Nebula udělena Gardneru DOZOISOVÍ, jinak editoru tří antologií nejlepších povídek roku. Nyní sem může zařadit i svou, jež se jmenuje Morning Child.

Frederick POHL získal v roce 1985 již podruhé Campbellovu výroční cenu za nejlepší román roku 1984. Poprvé se tak stalo v roce 1978 za román Gateway, loni byl oceněn seriál povídek s názvem The Years of the City, pojednávající o New Yorku budoucnosti.

Druhé místo bylo vyhrazeno pro Lucia SHEPARD a jeho román Green Eyes. Shepard v posledních dvou letech zahrnul trh množství kvalitních povídek, vyznačujících se nezvyklým obsahem a svébytným stylem.

Třetí místo zaujal loni nejdůležitější autor science fiction, William GIBSON, opět s románem Neuromance, který získal kromě Nebuly (viz výše) a Huga i Philip K. Dick Memorial Award.

Porotu tvořili přední světoví autoři a odborníci v oblasti SF: Kinglsey AMIS a Tom Shippey (Velká Británie), Sam J. Lundwall (Švédsko) a trojice Američanů Walter Meyers, Algis Budrys a Neil Barron. The Campbell Memorial Award je udělována na každoroční konferenci, kterou pořádá studijní centrum science fiction na University of Kansas.

-der-

=====

DEN SF - DEN SF - DEN SF - DEN SF - DEN SF - DEN SF - DEN SF

Na druhou polovinu března plánujeme uspořádání Dne SF. V rámci tohoto Dne proběhne celá řada akcí, počínaje dražbou, přes promítání filmů se SF tematikou, besedy, vyhlašování vítězů naší soutěže a podobně a celý program bude zakončen naškar-ním plesem se SF tematikou v prostorách velkého sálu kulturního domu Sigma. Přesný termín vše oznámíme v našem Informátoru i vývěse v Ostružnické ulici naproti Antikvariátu. Mimořádnouc-kým zájemcům jsme schopni rezervovat noclehy.

INZERCE - INZERCE - INZERCE - INZERCE - INZERCE - INZERCE - INZERCE

XXX Vyměním: Huxley-Konec civilizace (1970) a Sokol-Tůma-Hyena (1929) za předválečné SF. Vladimír Ochmanský, Lidická 19, 680 01 Bosko-vice.

XXX Koupím nebo vyměním A.Běljajev-Ariel a J.L.Borges-Artefakty. Pavel Konečný, V. Řezáče 10, 771 00 Olomouc.

XXX Vyměním: Clarke-2001; Vesmírná Odysea, Crichton-Člověk na konci, LIDÉ Z MODRÉ HVĚZDY, Merle-Malavil, Souček-Cesta slepých ptáků I-III, Štrugačtí-Slímáček na úbočí, Vejdělek-Do tay se neohlédni nebo kou-pím zejména knihy vydané před rokem 1945. Vladimír Čech, Leninova 6, 772 00 Olomouc.

Do inzerce se přijímají bezplatně inzertý poslané na adresu redakce a opatřené adresou odesílatele.

ČERNÁ SKŘÍŇKA. Fanzin SF klubu FUTURUM při DK ROH Sigma v Olomouci. Vedoucí redakce: Vladimír Čech. Redakční rada: Jan Schneider, Pavel Konečný, Eduard Hradil a Josef Minařík. Ilu-strace: Eduard Hradil. Odpovědný redaktor: Miroslav Sonntag. Adresa redakce: Klub FUTURUM, DK ROH Sigma, tř.Kosmonautů 29, 772 00 Olomouc. Uzávěrka prvního čísla 17.3.1986. Vyšlo koncem března 1987 v Olomouci. Jen pro vnitřní potřebu členů klubu !

